

TEISĖJŲ GARBĖS TEISMAS

SPRENDIMAS

2021 m. gruodžio 13 d. 21P-1

Vilnius

Teisėjų garbės teismas, susidedantis iš visuomenės atstovo Aleksandro Dobrynino, teisėjų Virgilijaus Grabinsko (pirmininkas), Dianos Labokaitės (pranešėja), Rasos Lapėnienės, visuomenės atstovės Jolantos Sondaitės, teisėjos Vitos Valeckaitės, sekretoriaujant Nacionalinės teismų administracijos Teisės ir administravimo departamento Administravimo skyriaus vyriausiajai specialistei Ingai Jankauskienei, dalyvaujant Vilniaus miesto apylinkės teismo teisėjai Ingai Štuopienei, jos atstovams advokatui Jovitui Elzbergui, Lietuvos Respublikos teisėjų asociacijos įgaliotai atstovei teisėjai Sigitai Meškauskienei, išnagrinėjo Vilniaus miesto apylinkės teismo teisėjai Ingai Štuopienei Teisėjų etikos ir drausmės komisijos 2021 m. gegužės 27 d. sprendimu Nr. 18P-5 iškeltą drausmės bylą.
Teisėjų garbės teismas

n u s t a t ė :

Teisėjų etikos ir drausmės komisija (toliau – ir Komisija) 2021 m. gegužės 27 d. sprendimu Nr. 18P-5 (toliau – ir sprendimas) iškėlė drausmės bylą teisėjai Ingai Štuopienei už Lietuvos Respublikos teisėjų etikos kodekse (toliau – Teisėjų etikos kodeksas) įtvirtintų padarumo (Teisėjų etikos kodekso 13 straipsnio 3, 4, 5 ir 7 punktai), pavyzdingumo (Teisėjų etikos kodekso 14 straipsnio 1, 2, 7 punktai), solidarumo (Teisėjų etikos kodekso 16 straipsnio 1 punktas), pagarbos žmogui (Teisėjų etikos kodekso 6 straipsnio 1 punktas) ir pareigingumo (Teisėjų etikos kodekso 15 straipsnio 1, 3 punktai) principų pažeidimą. Komisija padarė išvadą, kad teisėja Inga Štuopienė savo elgesiu pažemino teisėjo vardą.

Drausmės byla teisėjai Ingai Štuopienei buvo iškelta pagal Vilniaus miesto apylinkės teismo pirmininko (toliau – ir teismo pirmininkas) 2021 m. vasario 4 d. teikimą Nr. V2-122 (toliau – ir teikimas). Vilniaus miesto apylinkės teismo pirmininkas M. K. kreipėsi į Teisėjų etikos ir drausmės komisiją, prašydamas iškelti drausmės bylą teisėjai Ingai Štuopienei, nurodydamas, kad teisėja Inga Štuopienė tiek darbinėje veikloje, tiek reikšdama savo poziciją viešai, tiek teikdama skundus teismų savivaldos institucijoms savo kaip teisėjos ir kaip Lietuvos Respublikos pilietės teises įgyvendina nesilaikydama Teisėjų etikos kodekso reikalavimų.

Teikime nurodoma, kad teisėja Inga Štuopienė visuomenės informavimo priemonėse viešai išplatino keletą publikacijų, kuriose menkina teismų sistemą, teismų savivaldos institucijas ir jose visuomenine veikla užsiimančius teisėjus, taip pat Vilniaus miesto apylinkės teismo kolegas – teisėjus ir teismo personalą, be to, nepagarbiai ir menkinančiai savo bei žiniasklaidos atstovų socialinio tinklo „Facebook“ paskyroje atsiliepė apie kolegas, teismų savivaldos institucijų priimtus sprendimus ir pan. Teismo pirmininko nuomone, teisėja Inga Štuopienė toliau išvardintais veiksmais pažeidė Teisėjų etikos kodekso 13 straipsnio 3, 4, 5, 7 punktų, 14 straipsnio 1 punkto, 16 straipsnio reikalavimus:

- Davė interviu dienraščiui „Lietuvos rytas“ 2019 m. spalio 25 d. publikacijoje „Nebeištvėrusi prabilo Vilniaus teisėja – apie spaudimą, numylėtinių karjerą ir mįslingą bendradarbės

mirtį“, kurioje ji nurodė: „*Mūsų savivaldos institucijose nevyksta diskusijų, argumentų kovos, tik linksima galva. Tai – lyg stovintis vanduo. Į Teisėjų tarybą, Teisėjų etikos ir drausmės komisiją, Vertinimo komisiją, Garbės teismą patenka tik pirmininkams ištikimi žmonės.*“ Teismo pirmininko manymu, tokie niekuo nepagrįsti teisėjos teiginiai apie teismų savivaldos institucijas ir jose dirbančius kolegas teisėjus, juos įvardinant kaip tariamai pirmininkams ištikimus, leidžia suprasti, kad jie neva neturi savo nuomonės, menkina šių teisėjų autoritetą bei žemina jų garbę, kartu menkina Teisėjų tarybos autoritetą, teismų bendruomenės įvaizdį visuomenėje, kadangi iš viešų teisėjos Ingos Štuopienės pasisakymų sudaromas įspūdis, kad teismų savivaldos institucijų nariai į savivaldos institucijas išrinkti ne Visuotinio teisėjų susirinkimo metu balsuojant kitiems kolegoms, o neskaidriai veikiant kažkokiems asmenims. Teikime taip pat pažymima, kad šiame interviu teisėja Inga Štuopienė savo teiginius dėsto taip, kad susidarytų įspūdis, jog dėl teismų vidinės įtampos ir konkrečiai Vilniaus miesto apylinkės teismo administravimo problemų mirė viena iš teismo teisėjų. Tą patį teisėja nurodė savo 2019 m. rugsėjo 24 d. prašyme Teisėjų tarybai. Teismo pirmininko vertinimu, tokie teisėjos Ingos Štuopienės deklaratyvūs niekuo nepagrįsti teiginiai dėstomi siekiant sumenkinti teismo pirmininką, sustiprinti tariamų problemų įspūdį. Be to, teikime pažymėta, kad pasisakydama dėl teisėjų atrankų ir nurodydama: „*Būna, kad dalyvauja tikrasis kandidatas ir statistas, kad atranka gražiau atrodytų. Nepatogu rinktis iš vieno, tai paprašo, kad dalyvautų ir statistas, pavyzdžiui, pretenduojant į pirmininko ar jo pavaduotojo vietą. Statistui atsilyginama kokiomis nors pareigomis*“, teisėja Inga Štuopienė diskredituoja teismų įvaizdį visuomenėje, menkina Pretendentų į teisėjus atrankos komisiją, preziumuoja vykstančių atrankų nesąžiningumą, kuria atrankų neskaidrumo iliuziją.

- Dienraštyje „15min.lt“ 2020 m. vasario 5 d. paskelbė publikaciją pavadinimu „Kada šaudysime Temidės rūmuose nuvarytus arklius?“, kurioje, be kita ko, nurodo, kad „...*teismų sistema turi daugybę kitokių vidinių problemų, kurios kelia didžiulę grėsmę teisėjo nepriklausomumui: teismų pirmininkų praktiškai neribota valdžia ir piktnaudžiavimas; teisėjo darbo sąlygos, karjera, darbo vertinimas priklauso tik nuo pirmininko; nepotizmas...*“. Teismo pirmininko teigimu, tokie straipsnyje išdėstyti kaltinimai teismų pirmininkams yra deklaratyvūs, dėstomi nenurodant konkrečių situacijų, nepateikiant tai patvirtinančių įrodymų, kenkia vidinio administravimo subjektų reputacijai, teismų autoritetui, menkina jų įvaizdį visuomenėje.

- 2020 m. liepos 17 d. asmeninėje socialinio tinklo paskyroje „Facebook“ viešai įdėjo tekstą, susijusį su Teisėjų garbės teismo nagrinėtomis bylomis: „*Tą pačią dieną 9 val. buvo skelbiamas sprendimas ir mano kolegos byloje. Mano kolega kaip lojalus, savas teisėjas gavo blic procesą su atitinkamu sprendimu, jo sprendimas buvo paskelbtas viešai, jį galėjo išklaudyti bet kas. Jo paskelbimui buvo iš anksto pasiruošta – pranešimai spaudai, interviu žurnalistam, padėkos su ašarom akyse ir t. t. Mano procesas užtruko metus laiko, sprendimas buvo paskelbtas galima sakyti slapta – nuotoliniu būdu, kad jau tik niekas nieko apie tai nežinotų ir neduok Dieve dar čia kažkoks nesusipratimas maišysis po kojų ar drįs paverkšlenti kokiam žurnaliūgai....Tokie driskiai kaip aš garbės neturi. Privilegiją į garbę turi tik elitas. Tyčiotis iš teisėjo galima, tai teismo pirmininko diskrecija. Nepadariau jokio pažeidimo, bet jokių karjeros galimybių neturiu ir niekada neturėsiu. Ir netgi kovojau tai ne dėl karjeros, o dėl išlikimo, kiekvieną dieną bijau būti pakišta, papulti ant kokios nors provokacijos ar pan. Bet koks nesusipratimas darbe ar bet kur kitur man profesinė prasme bus pražūtingas. Nuo pat 2016 metų dirbu vienu didžiausių krūvių, atsitiktine tvarka man skiriama vieni didžiausių bylų krūviai. Šiuo metu mano bylų likutis 60 vienetų, t. y. šiuo metu aš turiu 60 nagrinėjamų bylų. Jos netelpa į seifą, stovi kalnai sustatyta ant kėdžių, stalų ir grindų. Aš nežinau už ko griebtis, nuo ko pradėti, ką skaityti, ką daryti ir kaip su visu tuo tvarkytis. O mano kolega ir iki šios istorijos dirbęs ženkliai mažesniu krūviu nei aš, ir po jos išeis laimėtoju, nes jo visas bylas nušalinimo laikotarpiu išdalino kolegoms ir dabar jis grįš į darbą kaip naujai gimęs, pradėdamas nuo nulio. Su baime ir įtampa laukiu patikrinimų ir jų rezultatų, nes tikrinant mane, ieškoma tik klaidų, o jeigu jų nerandama tai jos sukuriamos. Teisėjų veiklos vertinimai dabar pradėti daryti pagal naujai patvirtintą tvarką. Kai pamačiau tokio naujo vertinimo išvadą, surašytą kolegai, aš supratau, kad aš kito savo veiklos vertinimo galiu ir nepraeiti, nepaisant to, kad dirbu savo darbą visa širdimi sąžiningai ir stropiai, taip gerai, kaip tik galiu... Tuo tarpu mano kolega garbės teismo sprendime aprašytas taip, kad norisi ne bausti, o apdovanoti. O kiek dar teigiamų įvertinimų viešai buvo*

pasakyta apie ji viso proceso metu. Praėjus metam po nuobaudos įsigaliojimo kolegai niekas neturės teisės prikišti šito nubaudimo, aš tuo tarpu savo "dėmės" nenusiplausiu niekada, nors nieko blogo nepadariau, tik stengiausi sąžiningai dirbti ir vykdyti savo pareigas. Tai čia tokia banali iliustracija, ką tu gauni būdamas lojaliu, atsidavusiu sistemai žmogumi, ir ką gauni, kai sistema nusprendžia, kad tu jai nereikalingas, jai kenki ir jie nenori su tavimi dirbti.“ Teismo pirmininko teigimu, iš teksto turinio aišku, kad teisėja menkina ne tik Teisėjų garbės teismą ir jo poziciją, bet ir teisėją M. S., kurio byla išnagrinėjo Teisėjų garbės teismas ir priėmė sprendimą jam taikyti drausminę nuobaudą. Šis teisėjas įvardijamas kaip „lojalus, savas“. Toks komentaras, nukreiptas į konkretų žmogų, menkina šį asmenį kaip žmogų. Maža to, šiame tekste viešai tvirtinami objektyvios tiesos neatitinkantys duomenys apie tai, kad neva teisėja: „*Nuo pat 2016 metų dirbu vienu didžiausių krūvių, atsitiktine tvarka man skiriama vieni didžiausių bylų krūviai. Šiuo metu mano bylų likutis 60 vienetų, t. y. šiuo metu aš turiu 60 nagrinėjamų bylų.*“ Teikime nurodoma, kad teisėja Inga Štuopienė 2020 m. gegužės 26 d. kreipėsi į teismo administraciją dėl duomenų apie krūvį pateikimo, todėl apskaičiavus jos krūvį buvo nustatyta, kad, lyginant su kitais teisėjas, jos krūvis tuo laikotarpiu buvo vidutinis, labiau į mažesnę pusę. Taigi, anot teismo pirmininko, teisėja Inga Štuopienė, siekdama jos paskyrą stebinčių asmenų (apie 1500 draugų ir apie 450 stebinčių teisėjos profilį, tarp kurių yra ir žiniasklaidos atstovų, teisėjų ir kitų asmenų) palankumo ir pritarimo, pateikia tikrovės neatitinkančią informaciją, manipuliuoja bylų skaičiais, taip siekdama diskredituoti tiek teismų sistemą, tiek konkretaus teismo administraciją, ją sumenkinti, sukurti iliuziją apie tai, kad ji neva tyčia apkraunama didesniu darbo krūviu nei kiti teisėjai, nors objektyviai bylų skirstymas vykdomas tik automatizuotu būdu LITEKO bylų skirstymo moduliu. Teikime taip pat nurodoma, kad teisėja Inga Štuopienė, savo „Facebook“ paskyroje 2020 m. liepos 17 d. įdėjusi pirmiau minėtą tekstą, toleruoja po šiuo tekstu kitų „Facebook“ vartotojų įžeidamus turinio komentarus, kurie adresuoti tiek konkrečioms teisėjams, tiek visai teismų bendruomenei. Antai, vartotoja V. S. (buvusi Vilniaus miesto apylinkės teismo posėdžių sekretorė) ir kitus teisėjus vadina „apsisnarglėjusiu“, „sielos ubagais“, „išsigimėliais“. Teisėja Inga Štuopienė ne tik kad toleruoja, bet dar ir pažymi kai kuriuos komentarus kaip patikusius. Teismo pirmininkas teikime pažymi, kad jis negali matyti teisėjos „Facebook“ paskyroje platinamos informacijos, tačiau visus šiuos duomenis pateikė pasipiktinę kiti teismo teisėjai, kai kurių kitų institucijų darbuotojai ir jam kaip teismo pirmininkui kėlė klausimą, ar tai galima toleruoti.

- Teisėja žiniasklaidos atstovo „Facebook“ paskyroje po paskelbtu straipsniu 2020 m. gegužės 25 d. parašė tokį komentarą: „*Inga Štuopienė: Yra vienas niuansas – M. važiavo į darbą. Su kvapu ir su promilėmis, tai rodo kad darbe jaučiasi pakankamai drąsiai. Jis M. draugas, lojalus, savas teisėjas, gal todėl ir nebijojo važiuoti į darbą – kur reikalavimai girtumui skirtingai nei prie vairo, yra 0 promilių, su kvapu ir su promilėmis. Taip, jis geras teisėjas, jį vertina M., viešai giria V., bet ta teisėja, kur Jūs, D., per Kalėdas aprašė, irgi buvo gera teisėja. Kodėl jai nei vieno gero žodžio neparašė? Ar su ja kas nors buvo blogai? O kas būtų, jeigu M. vietoje mane būtų sustabdę su tom 0,6 promilėmis??? Spėju, net išsiblaivyt nespėjus būčiau ir jau būčiau ne tik atleista, bet ir aprašyta taip, kad gėda būtų ne tik man, bet ir mano šeimai, artimiesiems. Nepaisant visko, visada laikiausi pozicijos, kad už tokį pažeidimą atleidimas iš pareigų yra per griežta priemonė.*“ Tokie teisėjos Ingos Štuopienės vieši pasisakymai, teismo pirmininko įsitikinimu, menkina ne tik teismo pirmininką, bet ir visą teismų sistemą, sudaro iliuziją, kad neva kai kuriems teisėjams taikomi išskirtiniai standartai, kad teismo pirmininkas toleruoja kai kurių teisėjų, neva neblaivių, pasirodymą darbe.

- Teisėja Inga Štuopienė, savo „Facebook“ paskyroje įdėjusi straipsnį apie išteisintą teisėją, viešuose komentaruose su kitais asmenimis diskutuoja ir viename iš komentarų nurodo, kad „*čia yra baisūs dalykai, apie ką čia jie rašo. Ir jie taip pat puikiai apibūdina mūsų bendruomenę – prasisiekėliai, savanaudžiai karjeristai, egoistai, lipantys kitiems per galvas, abejingi kitų likimui, be principų ir sąžinės. Nereikia manyti, kad mes tik tarpusavyje tokie. Bylose su žmonėmis mes lygiai tokie patys, tik veidmainystės daugiau.*“ Teismo pirmininko teigimu, tokiu komentaru, nenurodydama konkrečių atvejų ir aplinkybių, teisėja Inga Štuopienė rodo nepagarbą kolegoms, juos menkina, vadina negatyviais epitetais.

Taip pat teikime nurodoma, kad teisėjai Ingai Štuopienei 2019 m. liepos 10 d. buvo paskirta nagrinėti baudžiamoji byla Nr. 1-129-827/2020, kurioje vienam iš kaltinamųjų atstovauja teisėjos pažįstamas advokatas. 2019 m. spalio 31 d. 9.00 val. teismo posėdyje teisėja deklaravo, kad su šiuo

advokatu yra pažįstami nuo ankstesnio darbo Vilniaus miesto apylinkės teisme, tačiau su advokatu jokių kontaktų nepalaiko, laisvalaikiu nebendrauja. Proceso dalyviai teisėjai nušalinimo nepareiškė. Nepaisant to, teisėja nurodė, kad „...iš viešosios erdvės ir viso kito yra čia tokių visokių niuansų mūsų toj teisinėj sistemoj, tai sakau, aš tiesiog bijau, nes pavyzdžiui aš esu turėjusi tokią situaciją, kada net neturint, niekada neturėjau skundų, man vienoj byloj, na tiesiog ten taktika buvo, toks žmogus viską skundė ir tą patį K. skundė, parašė skundą, man pradėjo drausmės bylos procedūrą, tos drausmės bylos man neiškėlė, bet aš turėjau nusišalinti nuo bylos. Kada vidury proceso tau pradeda drausmės bylos procedūrą ir nieko neranda, tai man buvo, nu aš tokių praktikų nežinau. Tai vat šitoj vietoj, tiesiog aš atvirai ir sąžiningai sakau, kad šitoj vietoj suveikė mano „apsidraudėliškumas“ ir aš pabandyčiau nusišalinti nuo bylos nagrinėjimo, tam, kad pasitikrinti, nes aš galiu išnagrinėti bylą, čia dirbti labai daug ir įdėti labai daug darbo, o po to gali kažkas pasakyti, kad na žinot, negalėjot teisėja nagrinėt bylos ir reikia ją iš naujo nagrinėti ir dar man pagrasinti drausmės bylom. Tai irgi. Tai šitoj vietoj sakau, aš prisipažįstu, kad grynai noriu pasitikrinti, ar primininkas sutinka, vat sakysim įvertina mano tuos nusišalinimo motyvus, ar aš galiu nagrinėti bylą. Mano galva aš galiu, nes aš vieną bylą esu išnagrinęjusi ir išėjusi sprendimo ir toj byloj irgi tą patį padarysiu, grynai tam, kad pasitikrinti...“, ir nusprendė nusišalinti nuo bylos nagrinėjimo, priimdama 2019 m. spalio 31 d. nutartį. Teikime nurodoma, kad dieną anksčiau, t. y. 2019 m. liepos 9 d., teisėjai Ingai Štuopienei buvo paskirta nagrinėti ir kita baudžiamoji byla Nr. 1-2259-827/2019, kurioje kaltinamajam atstovavo tas pats advokatas. Teisėja Inga Štuopienė 2019 m. spalio 17 d. 9.00 val. teismo posėdyje deklaravo, kad su šiuo advokatu yra pažįstami nuo ankstesnio darbo Vilniaus miesto apylinkės teisme, tačiau su advokatu jokių kontaktų nepalaiko, laisvalaikiu nebendrauja ir nemato pagrindo nusišalinti nuo baudžiamosios bylos nagrinėjimo. Teisėja bylą greitai išnagrinėjo ir nuosprendį paskelbė 2019 m. lapkričio 4 d. 16.30 val. Tačiau nuo baudžiamosios bylos Nr. 1-129-827/2020 nagrinėjimo, kuri buvo gana sudėtinga ir gana didelės apimties, teisėja nutarė nusišalinti. Teikime pažymima, kad teisėja Inga Štuopienė dėl individualių asmeninių aplinkybių, nesant tam objektyvių ar subjektyvių nešališkumo principo turinį sudarančių aplinkybių, vengia vykdyti Lietuvos Respublikos Konstitucijos bei Lietuvos Respublikos teismų įstatymo (toliau – Teismų įstatymas) jai pavestas teisėjo funkcijas, sudaro proceso dalyviams įspūdį, kad neišmano teisinio reglamentavimo, proceso metu nukrypusi nuo bylos esmės, pasakoja savo asmeninius išgyvenimus, diskutuoja su advokatu dėl teisėjo nepriklausomumo esmės, pasakoja apie jai kylančias baimes, kas nėra susiję su nagrinėjama byla, kalba apie su byla nesusijusius asmenis. Teismo pirmininko vertinimu, teisėja Inga Štuopienė savo elgesiu pažeidė Teisėjų etikos kodekse įtvirtintų padorumo (13 straipsnio 2 punktas), pavyzdingumo (14 straipsnio 1 ir 7 punktai) ir padorumo (15 straipsnio 1–3 punktai) principų reikalavimus, toks teisėjos elgesys vertintinas kaip teisėjo vardą žeminantis ir teismų autoritetui kenkiantis poelgis, užtraukiantis drausminę atsakomybę.

Teikime taip pat nurodoma, kad teismo administracijai atsitiktinai tapo žinoma, kad teisėja Inga Štuopienė 2019 m. rugsėjo 16 d. skundu kreipėsi į Vilniaus apygardos administracinę teisimą, o jos skundo pagrindu buvo užvesta administracinė byla Nr. I2-1017-484/2020, kurioje teismas 2020 m. balandžio 22 d. priėmė sprendimą. Taip pat pagal teisėjos Ingos Štuopienės skundą Lietuvos vyriausiajame administraciniame teisme užvesta byla Nr. A-4387-261/2020. Teikime pažymėta, kad teisėja Inga Štuopienė, nesilaikydama Teismų įstatymo 43 straipsnio 3 dalies reikalavimų, apie šiuos teismo procesus teismo pirmininko neinformavo.

Teismo pirmininkas 2021 m. kovo 24 d. raštu Nr. V2-298 „Dėl teisėjos Ingos Štuopienės“ Komisijai pateikė papildomą medžiagą prie teikimo: 2021 m. kovo 20 d. dienraščio „www.lrytas.lt“ straipsnį „Apie teismų užkulisius prabilusią teisėją sekė šnipų akys, bet ji nepabūgo ir atvėrė dar daugiau bėdų“, kuriame teisėja Inga Štuopienė apibūdina kolegas, teismų sistemą ir Lietuvos Respublikos Prezidento instituciją. Šis straipsnis, teismo pirmininko teigimu, net ir žinant, kad dėl panašių teiginių teisėjai inicijuota drausmės byla, rodo jos sąmoningą elgesį, siekiant menkinti teismų sistemą, joje dirbančius kolegas ir pan. Taip pat teismo pirmininkas pateikė www.laisvaslaikraštis.lt publikaciją, iš kurios matyti, kad teisėjos Ingos Štuopienės paskyra socialiniame tinkle „Facebook“ nėra nevieša, nes minėtame straipsnyje pažodžiui cituojami jos 2020 m. liepos 17 d. pasisakymai iš socialinio tinklo „Facebook“ teisėjos paskyros.

Komisijai pateiktame 2021 m. kovo 21 d. rašytiniame paaiškinime teisėja Inga Štuopienė nurodė, kad visi jos vieši pasisakymai spaudoje, interneto portaluose, „Facebook“ paskyroje, kitų asmenų „Facebook“ paskyrų komentarų skiltyse ir pan. yra susiję su prigimtinė teise turėti įsitikinimus, laisvai juos reikšti, taip pat kritikuoti valstybės įstaigų ir pareigūnų darbą ir kyla iš Konstitucijos 25, 33 straipsnių įtvirtintų nuostatų. Teisėja pažymėjo, kad tiek straipsniuose, tiek socialiniame tinkle „Facebook“ laiko juostoje reiškiamas jos nuomonė apie bendras ir galias teismų sistemos problemas, šiuose pasisakymuose nėra kalbama apie konkrečius asmenis, jie nėra reiškiami nekorektiškai ar neetiškai ir joks teismo pirmininkas ar kitas teismų sistemos vadovas negali uždrausti teisėjui turėti savo įsitikinimus ir nuomonę įvairiais teismų sistemos ir veiklos klausimais, laisvai juos reikšti bei viešai kalbėti apie tai, kas iš tikrųjų vyksta teismų sistemoje ir teismuose. Teisėja mano, kad Vilniaus miesto apylinkės teismo pirmininkas, piktnaudžiaudamas savo padėtimi, per kitus asmenis neteisėtai stebi ją, renka duomenis apie jos privatų gyvenimą, persekioja ją ir tokiu būdu pažeidžia jos teisę į privatumą. Teisėjos manymu, teismo pirmininko veiksmai, kreipiantis į Teisėjų etikos ir drausmės komisiją su reikalavimu iškelti drausmės bylą dėl jos pasisakymų, vertintini kaip siekis ją įbauginti, daryti poveikį dėl kitokios nuomonės turėjimo, taip pat turint tikslą padaryti žalos jos dalykinei reputacijai, sudaryti neigiamą nuomonę apie ją ir tokiu būdu eliminuoti ją kaip konkurentę M. K. siekiant karjeros aukštesnės pakopos teisme. Paaiškinime teisėja pažymėjo, kad visi įvykiai, nurodyti teikime, yra buvę 2019 metais, 2020 m. pradžioje ir viduryje, t. y. nuo jų praėję daugiau nei pusė metų ar net pusantrų metų, tačiau teikimą teismo pirmininkas Komisijai pateikė tik 2021 m. vasario 5 d., t. y. tuo metu, kai vyksta Pretendentų į teisėjus atrankos komisijos posėdžiai vykdant atranką į Vilniaus apygardos teismo teisėjo pareigas. Teisėjos vertinimu, pateiktas teikimas yra įžeidžiančio turinio, kadangi teismo pirmininkas ją pateikia kaip „teismų sistemos auką“, „kovotoją už teisybę“ ir pan. Tokie teikimo argumentai ne tik niekuo nepagrįsti, bet ir tendencingi ir menkinantys ją, kaip asmenį. Teisėja paaiškinime pažymėjo, kad visuose teikime nurodytuose pasisakymuose ji reiškia savo nuomonę bendrai apie teismų sistemą ir jos problemas, susijusias su nepakeliamais darbo krūviais ir sąlygomis. Teisėja akcentuoja, kad ji nekalba apie konkrečius žmones ir nevertina nė vieno teisėjo ar teismo pirmininko. Teisėja mano, kad teismo pirmininkas ją persekioja dėl viešai reiškiamos kritikos. Dėl teikime nurodyto sprendimo nusišalinti nuo bylos Nr. 1-129-827/2020 nagrinėjimo ir nusišalinimo motyvų, teisėja Inga Štuopienė paaiškinime pažymėjo, kad šioje dalyje teikimas yra teikiamas išimtinai tik dėl jos procesinės veiklos ir pažeidžia Konstitucijoje įtvirtintą teisėjo nepriklausomumo principą. Paaiškinime teisėja Inga Štuopienė nurodė, kad ji neinformavo teismo pirmininko apie tai, jog 2019 m. rugsėjo 22 d. su skundu kreipėsi į Vilniaus apygardos administracinį teismą, kadangi, jos manymu, šis procesas niekaip negalėjo sukelti viešųjų ir privačių interesų konflikto – byla nagrinėjama ne bendrosios kompetencijos, o administraciniame teisme, tos bylos proceso šalys yra Nacionalinė teismų administracija ir Pretendentų į teisėjus atrankos komisija, todėl, anot teisėjos, ji neprivalo informuoti teismo pirmininko apie tuos procesus ir tas bylas, kurios nesusiję su galimu viešųjų ir privačių interesų konfliktu ir nesusiję su jos darbine veikla. Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, teisėja Inga Štuopienė mano, kad Vilniaus miesto apylinkės teismo pirmininko M. K. teikimas dėl drausmės bylos jai iškėlimo yra nepagrįstas ir negali būti Komisijos priimtas.

Teisėjų etikos ir drausmės komisija, remdamasi surinktais rašytiniais duomenimis, išklausiusi teisėjos Ingos Štuopienės paaiškinimus, nutarė Vilniaus miesto apylinkės teismo pirmininko teikimą tenkinti ir teisėjai Ingai Štuopienei iškelti drausmės bylą.

Komisija konstatavo, kad dienraščio „Lietuvos rytas“ 2019 m. spalio 25 d. publikacijoje „Nebeištvėrusi prabilo Vilniaus teisėja – apie spaudimą, numylėtinių karjerą ir mįslingą bendradarbiavimo mirtį“ išdėstyti teisėjos Ingos Štuopienės teiginiai: „<...> Mūsų savivaldos institucijose nevyksta diskusijų, argumentų kovos, tik linksima galva. Tai – lyg stovintis vanduo. Į Teisėjų tarybą, Teisėjų etikos ir drausmės komisiją, Vertinimo komisiją, Garbės teismą patenka tik pirmininkams ištikimi žmonės <...>“ bei „<...> Būna, kad dalyvauja tikrasis kandidatas ir statistas, kad atranka gražiau atrodytų. Nepatogu rinktis iš vieno, tai paprasčiau, kad dalyvautų ir statistas, pavyzdžiui, pretenduojant į pirmininko ar jo pavaduotojo vietą. Statistui atsilyginama kokiomis nors pareigomis <...>“, taip pat teisėjos Ingos Štuopienės viešai pasakyti žodžiai, kurie cituojami 2021 m. kovo 20 d. dienraščio „www.lrytas.lt“ publikacijoje „Apie teismų užkulsius prabilusią teisėją sekė šnipų akys, bet ji

nepabūgo ir atvėrė dar daugiau bėdų“: „<...> *Atrankos į vadovus vykdavo ir tebevyksta keistai – jų metu paklausiama ir teismo kolektyvo nuomonės, bet dažniausiai paskiriamas toks kandidatas, kurį kolektyvas įvertina blogiausiai. Pavojinga yra tokia situacija, kai pirmininkai turi pernelyg plačius įgaliojimus, gali daryti įtaką teisėjo profesinei veiklai ir karjerai. Tai verčia teisėjus pataikauti, jie bijo kalbėti apie bėdas. Tokiu būdu teisminė valdžia tampa vis uždaresnė. Sistema gali pradėti dirbti ne žmonėms, o pati sau ir politikams... Per pirmininkus gali būti daroma įtaka sistemai, o per ją – įtvirtinta politinė įtaka, susidorojama su konkurentais, kritikais <...>“ yra nesuderinami su teisėjams keliamais etikos reikalavimais, kenkia teismų sistemos, visos teisėjų bendruomenės garbei ir prestižui. Komisijos manymu, teisėjos Ingos Štuopienės deklaratyvūs, niekuo nepagrįsti teiginiai vertintini kaip teisminės valdžios driskreditavimas, kadangi iš teisėjos pasakytų žodžių pašaliniam stebėtojui susidaro įspūdis, kad teismų savivaldos institucijų nariai į šias institucijas išrinkti ne Visuotinio teisėjų susirinkimo metu balsuojant kitiems kolegoms, o neskaidriai veikiant kažkokiems asmenims.*

Taip pat Komisija konstatavo, kad teisėjos Ingos Štuopienės viešai pasakyti žodžiai, kurie cituojami 2020 m. vasario 5 d. dienraštyje „15min.lt“ publikacijoje „Kada šaudysime Temidės rūmuose nuvarytus arklius?“, „<...> *teismų sistema turi daugybę kitokių vidinių problemų, kurios kelia didžiulę grėsmę teisėjo nepriklausomumui: teismų pirmininkų praktiškai neribota valdžia ir piktnaudžiavimas; teisėjo darbo sąlygos, karjera, darbo vertinimas priklauso tik nuo pirmininko; nepotizmas <...>“*, yra nesuderinami su teisėjo etika, kenkiantys teismų sistemos garbei ir prestižui. Komisija pažymėjo, kad į tam tikrą teisėjų grupę (t. y. teismų pirmininkus) nukreipti teisėjos pasisakymai viešojoje erdvėje, net jeigu ir remiamasi turima faktine informacija apie atskirus pavienius atvejus, susijusius su atskirais grupės atstovais, yra neetiški, rodo, kad teisėja Inga Štuopienė viešai reiškia panieką teismų pirmininkams bei sukuria prielaidas neigiamai viešai nuomonei apie kiekvieną bet kurio teismo pirmininką visoje teismų sistemoje.

Sprendime Komisija taip pat konstatavo, kad teisėjos Ingos Štuopienės vieši pasisakymai 2021 m. kovo 20 d. dienraštyje „www.lrytas.lt“ publikacijoje „Apie teismų užkulisius prabilusią teisėją sekė šnipų akys, bet ji nepabūgo ir atvėrė dar daugiau bėdų“: „<...> *Skubėdami teisėjai negali tinkamai pagrįsti sprendimų. Todėl neretai būna, kad jie tik nukopijuoja praktiką, o nepateikia argumentų, kurie reikalingi konkrečiai bylai <...>“*, yra nesuderinami su teisėjams keliamais etikos reikalavimais. Komisijos vertinimu, teisėja Inga Štuopienė, kalbėdama apie teisėjų darbą, t. y. teisingumo vykdymą, elgėsi nekorektiškai pateikdama nepagrįstas išvadas visų Lietuvos Respublikos teisėjų atžvilgiu. Komisija pažymėjo, kad konkretaus teisėjo elgesio modelis įvairiose situacijose formuoja visuomenės nuomonę apie teisingumo vykdymą, turi įtakos pasitikėjimui visa teismų sistema, tuo tarpu teisėja Inga Štuopienė savo nekorektiškais, visų teisėjų vardu išsakytais viešais pasisakymais apie netinkamą teisėjo darbo funkcijų vykdymą pakenkė teismų sistemos ir teisėjų reputacijai.

Įvertinusi minėtus teisėjos Ingos Štuopienės pasisakymus, Komisija padarė išvadą, kad yra požymių, jog teisėja Inga Štuopienė pažeidė Teisėjų etikos kodekse įtvirtintus pagrindinius teisėjų elgesio principus, o būtent: padorumo (Teisėjų etikos kodekso 13 straipsnio 3, 4, 5 ir 7 punktai), pavyzdingumo (Teisėjų etikos kodekso 14 straipsnio 1, 2 punktai) ir solidarumo (Teisėjų etikos kodekso 16 straipsnio 1 punktas).

Iškeldama drausmės bylą teisėjai Ingai Štuopienei Komisija taip pat konstatavo, kad teisėjos socialinio tinklo „Facebook“ paskyroje 2020 m. liepos 17 d. tekste išsakytos frazės: „<...> *Tą pačią dieną 9 val. buvo skelbiamas sprendimas ir mano kolegos byloje. Mano kolega kaip lojalus, savas teisėjas gavo blic procesą su atitinkamu sprendimu, jo sprendimas buvo paskelbtas viešai, jį galėjo išklaudyti bet kas. Jo paskelbimui buvo iš anksto pasiruošta – pranešimai spaudai, interviu žurnalistam, padėkos su ašarom akyse ir t. t. Mano procesas užtruko metus laiko, sprendimas buvo paskelbtas galima sakyti slapta – nuotoliniu būdu, kad jau tik niekas nieko apie tai nežinotų ir neduok Dieve dar čia kažkoks nesusipratimas maišysis po kojų ar drįs paverkšlenti kokiam žurnaliūgai...Tokie driskiai kaip aš garbės neturi. Privilegiją į garbę turi tik elitas. Tyčiotis iš teisėjo galima, tai teismo pirmininko diskrecija <...>“*, 2020 m. gegužės 25 d. komentaro teiginiai: „<...> *teisėjas M. S. važiavo į darbą. Su kvapu ir su promilėm, tai rodo kad darbe jaučiasi pakankamai drąsiai. Jis M. draugas, lojalus, savas teisėjas, gal todėl ir nebijojo važiuoti į darbą – kur*

reikalavimai girtumui skirtingai nei prie vairo, yra 0 promilių, su kvapu ir su promilėmis<...>“, yra nesuderinami su teisėjo etika. Komisijos nuomone, teisėja Inga Štuopienė asmeninėje socialinio tinklo „Facebook“ paskyroje savo viešais pareiškimais apie Teisėjų garbės teismą, teismo pirmininką bei savo kolegą teisėją diskredituoja teismų sistemą, menkina visuomenės pasitikėjimą teismų savivaldos institucijomis, teismų pirmininkais ir teisėjais, o pašaliniam stebėtojui susidaro įspūdis, kad teisėjo, kuris apibūdinamas kaip „*lojalus, savas*“, padarytą pažeidimą toleruoja ne tik teismo pirmininkas, bet ir Teisėjų garbės teismas. Komisija pabrėžė, kad teisėja, atsižvelgdama į savo užimamas pareigas, turėjo pasirinkti santūresnes išraiškos priemones. Tokios frazės kaip „*tyčiotis iš teisėjo galima, tai teismo pirmininko diskrecija*“, apibūdinimai „*driskiai, žurnaliūga*“ nesuderinami su teisėjo orumu, dalykiškumu.

Taip pat Komisija nustatė, kad teisėja Inga Štuopienė, savo „Facebook“ paskyroje 2020 m. liepos 17 d. įdėjusi pirmiau minėtą tekstą, toleravo po šiuo tekstu kitų „Facebook“ vartotojų įžaidaus turinio komentarus, t. y. „Facebook“ vartotojos V. S. komentarą, kuriame teisėjas, dėl kurio pasisakyta teisėjos Ingos Štuopienės komentare, ir kiti teisėjai vadinami „apsisnarglėjusiu“, „sielos ubagais“, „išsigimėliais“. Tačiau teisėja Inga Štuopienė ne tik kad toleravo, bet dar ir pažymėjo komentarus kaip patikusius. Komisija pažymėjo, kad toks nepagarbių komentarų toleravimas teisėjos paskyroje, kurioje yra daugiau nei 1500 sekėjų ir virš 450 stebinčių asmenų, tarp kurių yra tiek teisėjų, tiek kitų visuomenės veikėjų, žiniasklaidos atstovų, menkina ir žemina teisėjų garbę ir orumą, rodo jiems nepagarbą ir neatitinka Teisėjų etikos kodekso reikalavimų.

Be to, Komisija nustatė, kad teisėja Inga Štuopienė savo „Facebook“ paskyroje įdėjusi straipsnį apie teisėją, kurio drausmės bylą išnagrinėjo Teisėjų garbės teismas, viešuose komentaruose su kitais asmenimis diskutavo ir viename iš komentarų nurodė, kad „*čia yra baisūs dalykai, apie ką čia jie rašo. Ir jie taip pat puikiai apibūdina mūsų bendruomenę – prasisiekėliai, savanaudžiai karjeristai, egoistai, lipantys kitiems per galvas, abejingi kitų likimui, be principų ir sąžinės. Nereikia manyti, kad mes tik tarpusavyje tokie. Bylose su žmonėmis mes lygiai tokie patys, tik veidmainystės daugiau.*“ Komisijos vertinimu, tokie teisėjos teiginiai skatina nepasitikėjimą teismų sistema bei ją sudarančiais teismais, kaip vieninteliu teisingumą Lietuvos Respublikoje vykdančiu subjektu, diskredituoja teismų sistemos ir ją sudarančių teismų, kaip valstybės valdžios, autoritetą, pasitikėjimą teismais, kuris yra kertinis teisinės demokratinės valstybės pamatas ir privalo būti gerbiamas bei stiprinamas.

Apibendrinusi minėtą teisėjos Ingos Štuopienės bendravimą socialiniame tinkle „Facebook“, jos viešus pasisakymus, kuriuose reiškiamą nuomonę apie tariamai netinkamą teismų pirmininkų, teismų savivaldos institucijų darbą, neigiamai pasisakoma apie teismus ir teisėjų bendruomenę, taip pat nepagarbių komentarų, kuriais apibūdinami teisėjai, toleravimą, Komisija konstatavo, kad teisėja Inga Štuopienė savo veiksmais pažeidė Teisėjų etikos kodekso pagarbos žmogui (Teisėjų etikos kodekso 6 straipsnio 1 punktas), padorumo (Teisėjų etikos kodekso 13 straipsnio 3, 4, 5 ir 7 punktai) ir pavyzdingumo (Teisėjų etikos kodekso 14 straipsnio 1, 2 punktai) principų reikalavimus.

Taip pat sprendime Komisija konstatavo, kad teisėja Inga Štuopienė, pirmininkaudama 2019 m. spalio 31 d. teismo posėdžiui baudžiamojoje byloje Nr. 1-129-827/2020, nukrypo nuo bylos esmės ir, dėstydamą argumentus dėl nusišalinimo šioje byloje, nebuvo pakankamai profesionali ir dalykiška, dėstė nusišalinimo argumentus, nurodydama, jog nusišalina nuo baudžiamosios bylos Nr. 1-129-827/2020 nagrinėjimo „*grynai tam, kad pasitikrinti*“. Komisija pažymėjo, kad teisėja Inga Štuopienė, bendraudama teismo posėdyje su proceso dalyviais, žodžiu argumentuodama savo nusišalinimo motyvus, turėjo elgtis profesionaliai ir dalykiškai, atsakingiau vertinti savo pasisakymų reikšmę ir nevertoti žodžių ar formuluočių, dėl kurių gali kilti tam tikrų interpretacijų, dviprasmybių. Atsižvelgusi į nustatytas aplinkybes, Komisija padarė išvadą, kad teisėjos Ingos Štuopienės elgesys nusišalinant nuo baudžiamosios bylos Nr. 1-129-827/2020 nagrinėjimo yra nesuderinamas su teisėjams keliamais ypač aukštais etikos standartais ir yra požymių, jog teisėja Inga Štuopienė pažeidė Teisėjų etikos kodekse įtvirtintus pavyzdingumo (Teisėjų etikos kodekso 14 straipsnio 1, 2, 7 punktai) bei pareigingumo (Teisėjų etikos kodekso 15 straipsnio 3 punktas) principus.

Be to, nustačiusi, kad teisėja Inga Štuopienė, turėdama Teismų įstatymo 43 straipsnio 3 dalyje nustatytą imperatyvią pareigą, įpareigojančią teisėją raštu pranešti teismo pirmininkui apie

teismo procesą, kuriame tas teisėjas yra proceso šalis, šios pareigos nevykdė – teismo pirmininko raštu neinformavo apie su ja susijusius teisminius procesus (Vilniaus apygardos administraciniame teisme nagrinėtą administracinę bylą Nr. I2-1017-484/2020 pagal pareiškėjos Ingos Štuopienės skundą atsakovams Pretendentų į teisėjus atrankos komisijai bei Nacionalinei teismų administracijai, Lietuvos vyriausiajame administraciniame teisme nagrinėjamą administracinę bylą Nr. A-1521-261/2021 pagal pareiškėjos Ingos Štuopienės skundą dėl Vilniaus apygardos administracinio teismo 2020 m. balandžio 22 d. priimto sprendimo), Komisija konstatavo, kad teisėja Inga Štuopienė nesilaikė Teisėjų etikos kodekso 15 straipsnio 1 ir 3 punktuose įtvirtinto pareiagingumo principo reikalavimų, t. y. aiškiai aplaidžiai atliko savo, kaip teisėjos, pareigas ir tai sudaro teisėjos drausminės atsakomybės pagrindą.

Teisėja Inga Štuopienė Teisėjų garbės teismui pateikė rašytinius paaiškinimus, kuriuose pažymėjo, kad yra daugybė literatūros, kurioje taip pat viešai ir argumentuotai reiškiami „neapykanta“ šiai socialinei grupei – teismų pirmininkams, ir tai daroma ne konkrečios šalies, o netgi atskirų Europos ar pasaulio valstybių, teisinių sistemų mastu. Teisėja nurodė, kad apie pirmininkų įgaliojimus ir neribotos, pernelyg plačios valdžios pavojus ji yra rašius ir viešai publikavusi dar vieną komentarą – tai 2021 m. liepos 21 d. portale „15min“ skelbta jos publikacija „Teismo pirmininkas teisėjams: *Primus inter pares* ar Bosas?“. Teisėja prašo jį pridėti prie šios bylos ir vertinti kartu su visa medžiaga. Teisėjos teigimu, šioje publikacijoje ji vartoja tuos pačius teiginius, pasisako apie tuos pačius pavojus, susijusius teismų pirmininkų valdžios kontrolės nebuvimu, galimu piktnaudžiavimu valdžia, dėl kurių yra kaltinama reiškianti viešą neapykantą konkrečiai socialinei grupei – teismų pirmininkams. Teisėja nurodė, kad savo nuomonę, išsakytą tiek tose publikacijose, dėl kurių jai iškelta drausmės byla, tiek 2021 m. liepos 21 d. publikacijoje, ji grindžia konkrečiais literatūros šaltiniais, kurie nurodomi prie publikacijos. Dar daugiau – tuos pačius teiginius apie tai, kad mūsų valstybėje teismų pirmininkai turi pernelyg plačius įgaliojimus ir neturi *primus inter pares* statuso, o yra tiesiog viršininkai teisėjams, ir kokias neigiamas to pasekmes tai sąlygoja, teisėja yra išsakiusi ir savo pasisakyme *Central & Eastern Europe Judicial Exchange Network* organizuotoje konferencijoje „Justice in Transition – A Time of Peril and Progress in Central and Eastern Europe“, kuri 2021 m. birželio 23 d. vyko nuotoliniu būdu. Būtent šio pasisakymo pagrindu ir atsirado minėta publikacija. Teisėja nurodo, kad šioje publikacijoje skelbiama informacija taip pat svarbi vertinant jos teiginius, paskelbtus 2020 m. liepos 17 d. pasisakyme jos „Facebook“ paskyroje apie lojalius ir nelojalius teisėjus, taip pat vertinant 2020 m. gegužės 25 d. komentarą prie Dainiaus Sinkevičiaus publikacijos jo „Facebook“ paskyroje. Šioje 2021 m. liepos 21 d. „15min“ publikacijoje, taip pat šaltinyje, kuriuo joje remiasi (Adam Blisa, David Kosar, „Court Presidents: The Missing Piece in the Puzzle of Judicial Governance“// published online by Cambridge University Press: 06 March 2019, p. 2077–2104), irgi kalbama apie lojalius ir nelojalius teisėjus. Taigi, teisėjos teigimu, ji nieko naujo nepasakiusi, visi šie, teismų pirmininkus neva menkinantys dalykai yra surašyti daugybėje literatūros šaltinių. Taip pat teisėja nurodė, kad teigdama, jog dirbdami neadekvačiu darbo krūviu teisėjai skuba, nespėja, sprendimuose palieka daugybę kalbos ir korektūros klaidų, kartais tik sumeta į sprendimą teismų praktiką ir nepateikia argumentų, reikalingų bylai, kurie rodytų, kaip šitam atvejui ta praktika yra aktuali, ji teikė savo asmeninę nuomonę ir kalbėjo apie savo asmeninę patirtį, su kuria susiduria kasdieniame darbe. Apie tas problemas, kurias sukelia neadekvačiai didelis, nesureguliuotas teisėjo darbo krūvis, yra rašoma ir Genovaitės Dambrauskienės 2012 metų publikacijoje „Apylinkės teismo teisėjų darbo krūvio normavimas – svarbi teisingumo vykdymo sąlyga“ (Jurisprudencija 2012, 19(3), p. 1149–1169).

Teisėjų garbės teismo posėdyje teisėja Inga Štuopienė nesutiko su Teisėjų etikos ir drausmės komisijos sprendimo išvadomis, kurių pagrindu jai buvo iškelta drausmės byla. Teisėja nurodė palaikanti Komisijai teiktuose rašytiniuose paaiškinimuose išdėstytus argumentus, tačiau papildomai akcentavo, kad labai svarbu žinoti kontekstą, dėl ko prasidėjo visa ši vieša diskusija ir jos pasisakymai. Teisėja nurodė savo viešuose pasisakymuose kelianti klausimus, susijusius su rimtomis teismų sistemos problemomis, t. y. teisėjo nepriklausomumas, teismų savivaldos problemos, teismų kontrolės ir atskaitingumo nebuvimas teismų kolektyvams ir panašiai. Šios problemos žinomos visiems. Šiuo metu teisėjas yra labai pažeidžiamas, tai atsiliepia žemiausios grandies, t. y. apylinkių teismų, teisėjams, bet aukštesnių instancijų teismų teisėjai irgi tą jaučia. Teisėjos teigimu, teisėjų

bendruomenė šiuo metu yra pavargusi, nusivylusi, abejinga ir niekuo netiki, tai liudija mažas teisėjų aktyvumas įvairiuose renginiuose. Teisėja mano, kad apie minėtas problemas būtina kalbėti viešai. Teisėja nurodė mananti, kad ji nuo 2016 m. patiria mobingą, kuris pasireiškia tinkamų darbo sąlygų nesudarymu, reputacijos menkinimu, menkinančios, tendencingos informacijos teikimu Pretendentų į teisėjus atrankos komisijai, Nuolatinei teisėjų veiklos vertinimo komisijai, nepagrįstu drausmės bylos inicijavimu, nepagrįstu jos veiklos patikrinimo organizavimu ir pan. Teisėja nurodė, kad kuri laiką ji buvo ori, nieko neskundė, tačiau, kai 2016 m. susipažino su neetiškais teismų pirmininkų Pretendentų į teisėjus atrankos komisijai pateiktomis išvadomis, suprato, kad jeigu nieko nedarys, tai viskas taip paprastai nesibaigs. Teisėja nurodė, kad bandė tartis su vyresniais kolegomis, jai buvo patarta skųsti pirmininkų išvadas, netylėti. Tuomet ji nusprendė pasipriešinti – rašė skundus Teisėjų tarybai, Teisėjų etikos ir drausmės komisijai, Teisėjų garbės teismui, Asmens duomenų apsaugos inspekcijai ir kt. Teisėja mano, kad teismų sistema yra be galo vangė ir inertiška, ji netoleruoja jokios kritikos, jokių probleminių diskusijų, ji ypač netoleruoja vadinamo „šiukšlių nešimo“ į viešumą. Teisėjos teigimu, nėra tokio mechanizmo, kuris padėtų su tomis „šiukšlėmis“ susidoroti viduje, tokioje sistemoje vienas teisėjas nieko negali, tai ir buvo viena iš priežasčių, dėl kurių teisėja sąmoningai pasirinko viešumą. Antroji problema, paskatinusi rinktis viešumą, – tai proga pakalbėti apie įsisenėjusias teismų sistemos problemas, galimybė viešai padiskutuoti apie tai, kuo gyvena teisėjai. Visuomenė turi žinoti, kas iš tikrųjų vyksta teismų sistemos viduje. Teisėja paaiškino, kad viešumą renkasi, kad apgintų save, kad kolegos matytų, jog nereikia susitaikyti su jų engimu, ir todėl, kad nori pokyčių, kurių reikia visiems teisėjams. Pasisakydama dėl Komisijos sprendime išdėstyto pažeidimų teisėja nurodė, kad sprendime išdėstyti teiginiai analizuojami atsietai nuo konteksto, tiesiog iš pasisakymų yra ištraukiamos atskiros frazės, pavieniai žodžiai, daromos nepagrįstos interpretacijos. Teisėja pabrėžė, kad ji savo „Facebook“ paskyroje nevykdo teisingumo, nedėvi ten mantijos, ten iš esmės yra jos privatus gyvenimas, kuriame ji bendrauja su žmonėmis, dalijasi savo mintimis, reiškia savo emocijas. Teisėja paaiškino, kad visi „Facebook“ paskyroje paskelbti įrašai yra jos nuomonė. Teisėja nurodė, kad „Lietuvos ryto“ 2019 m. spalio 25 d. publikacijoje paskelbti teiginiai apie tai, kad į teismų savivaldos institucijas patenka tik teismų pirmininkams lojalūs žmonės, teiginiai apie atrankų vykdymo proceso neskaidrumą – tai yra jos asmeninė nuomonė, susidariusi stebint atrankų procesus, nes rotacija teismų savivaldos institucijose praktiškai nevyksta. Teisėja mano, kad sistema turi veikti taip, kad pašaliniam stebėtojui nesusidarytų įspūdžio dėl jos neskaidrumo, nurodė mananti, kad jos teiginiuose nėra reiškiamas neapykanta teismų pirmininkams. Teisėja nurodė, kad 2019 m. spalio mėn. buvo kreipusis į Teisėjų tarybą, prašydama atlikti Vilniaus miesto apylinkės teismo psichologinio klimato vertinimą, dar anksčiau, t. y. 2019 m. kovo mėn., kreipėsi į Teisėjų tarybą, prašydama atlikti Vilniaus miesto apylinkės teismo pirmininko administracinės veiklos vertinimą, sprendžiant šį prašymą buvo atliktas teismo ir teisėjų veiklos efektyvumo vertinimas, surašytas 2021 m. gegužės 14 d. didelės apimties aktas, ten yra nurodyta labai daug teismo administracijos, teismo pirmininko veiklos trūkumų, taip pat pernai metais buvo inicijuotas ir šiais metais atliktas teismo psichologinio klimato vertinimas, kurio išvados taip pat neigiamos. Teisėjos teigimu, tai rodo, kad problemos, apie kurias ji kalba viešai, iš tikrųjų egzistuoja. Taip pat teisėja paaiškino, kad dienraštyje „15min“ 2020 m. vasario 5 d. paskelbtoje publikacijoje pavadinimu „Kada šaudysime Temidės rūmuose nuvarytus arklius?“ ji kalbėjo ne apie teismų pirmininkų nepotizmą, o apie šį reiškinį teismų sistemoje apskritai. Teisėja nurodė nesuprantanti, kodėl Komisija padarė išvadą, kad ji blogai atsiliepia apie kitus teisėjus, ji paaiškino, kad norėjusi pasakyti tai, kad dėl didžiulio darbo krūvio teisėjai nespėja normaliai surašyti, motyvuoti nuosprendžių, o didžiulis darbo krūvis teismuose – tai yra objektyvu, būtent tai ji ir norėjusi akcentuoti. Teisėja nurodė, kad ji rėmėsi Genovaitės Dambrauskienės 2012 metų publikacijoje „Apylinkės teismo teisėjų darbo krūvio normavimas – svarbi teisingumo vykdymo sąlyga“ išdėstytais teiginiais, o Komisija, ištraukusi iš konteksto atskiras frazes, už šiuos pasisakymus iškėlė jai drausmės bylą. Dėl 2020 m. liepos 17 d. pasisakymo jos „Facebook“ paskyroje teisėja paaiškino, kad taip ji reiškė savo emocijas, kurios susijusios ne tiek su jos asmenine nuoskauda dėl Teisėjų garbės teismo priimto sprendimo, kiek su požiūriu į vieną ar kitą teisėją. Teisėja mano, kad kalbėdama tokioje aplinkoje ji gali pavartoti ir aštresnį žodį, pažymėjo, kad pavartodama žodį „driskiai“ ji turėjo omenyje save, ne ką kita, tą komentarą ji rašė ne būdama teismo salėje ir ne dėvėdama mantiją, tai

jos asmeninis, privatus gyvenimas, ten ji yra pirmiausia žmogus ir toje erdvėje dalinasi tuo, kas jai rūpi ir skauda. Dėl komentaro prie 2020 m. gegužės 25 d. Dainiaus Sinkevičiaus publikacijos jo „Facebook“ paskyroje, teisėja paaiškino, kad Dainius Sinkevičius yra jos pusbrolis, todėl į jį žiūri ne tik kaip į žiniasklaidos atstovą. Teisėja mano, kad išsakytais teiginiais apie M. S. nieko neįžeidė, juos reikėtų vertinti kartu su visu kontekstu, tame komentare ji tik kėlė klausimą dėl dvigubų standartų taikymo. Dėl to, kad „Facebook“ ji toleruoja neetiškus pasisakymus, teisėja paaiškino, kad jos „Facebook“ draugų politika yra gana atvira, tarp jos draugų yra gana įvairių žmonių, tačiau ji netrina jokių komentarų, net ir tų, kuriuose pasisakoma prieš ją pačią, nurodė netoleruojanti tik keiksmažodžių, politiškai angažuotų ar neapykantą kurstančių pasisakymų. Teisėja paaiškino, kad jai nepatinka pikti V. S. komentarai, tačiau mano, kad ji neturinti atlikti „kontrolierės“ vaidmens, o ženklą „patinka“ ji deda prie visų komentarų, kurie būna po jos įrašu. Dėl paskutinio komentaro „Facebook“ teisėja paaiškino, kad Komisija neįsigilino ir sprendime neteisingai surašė faktines aplinkybes, kadangi ji savo „Facebook“ paskyroje pasidalijo straipsniu ne apie teisėją, kurio drausmės byla išnagrinėjo Teisėjų garbės teismas, o straipsniu apie išteisintą teisėją V. S., t. y. apie žmogų, kurios gyvenimas buvo sugriautas, ir tuo komentaru ji tik išreiškė savo įspūdį. Teisėja nurodė, kad neatsimena, kada tiksliai „Facebook“ dalijosi straipsniu apie išteisintą teisėją, reikėtų patikrinti, kada tas straipsnis buvo publikuotas portale „lrytas.lt“. Taip pat teisėja paaiškino, kad nusišalinimo teise nagrinėjant bylas ji naudojasi retai, juo nepiktnaudžiauja, o nagrinėjama situacija buvo neeilinė, todėl jos pasisakymas teismo posėdžio metu reiškia tai, kad ji bijo nagrinėti bylą, nes ji bijo būti užsipulta, ji jaučiasi nesaugi. Dėl neinformavimo apie teismo procesus teisėja paaiškino, kad iš viso ji turėjusi tris administracinius procesus, kuriuose buvo pareiškėja ir nė vienu atveju ji nebuvo informavusi apie tai teismo pirmininko. Teisėja patvirtino, kad ji žino apie Teismų įstatymo 43 straipsnio 3 dalyje nustatytą pareigą, įpareigojančią teisėją raštu pranešti teismo pirmininkui apie teismo procesą, kuriame tas teisėjas yra proceso šalis, galvojo apie tai, tačiau žinodama, kad bylinėjimasis vyksta sistemos viduje, mano, kad neprivalėjo apie tai informuoti teismo pirmininko, nes teismo pirmininkas ir taip žinojo apie šį procesą, nors Vilniaus miesto apylinkės teismas nedalyvavo kaip šalis šioje byloje. Teisėja mano, kad šis reikalavimas yra formalus, ši įstatymo nuostata yra perteklinė ir skirta išvengti viešųjų ir privačių interesų konflikto. Teisėja nurodė, kad yra dalyvavusi visuotiniuose teisėjų susirinkimuose, juose dėl teismų sistemos problemų viešai nepasisakė, nes tuo metu bijojo, mano, kad tuo metu buvo per silpna. Šiuo metu dalyvauja visuose renginiuose, kelia klausimus, dalyvauja diskusijose ir pan.

Teisėjos Ingos Štuopienės atstovas advokatas Jovitas Elzbergas pateikė pridėti prie drausmės bylos savo baigiamąją kalbą bei Vilniaus miesto apylinkės teismo psichologinio klimato tyrimo ataskaitą. Advokatas nurodė manantis, kad Komisijos sprendimas iškelti drausmės bylą teisėjai Ingai Štuopienei yra nemoralus ir neteisingas. Net jei šioje drausmės byloje, šiame procese ir bus preciziškai išlaikytos visos teisinės procedūros, o priimami sprendimai bus grindžiami teisiniais argumentais, moralumo ir teisingumo šiame procese atsiras tik vienu atveju – nutraukus Ingai Štuopienei iškeltą drausmės bylą arba apsiribojus tik drausmės bylos svarstymu. Advokatas Jovitas Elzbergas teigia Komisijos sprendime pasigedęs pasigilinimo į teisėjos pasisakymų esmę, jų turinį, teiginių išsakymo aplinkybes ir situacijos kontekstą. Advokato Jovito Elzbergo teigimu, nors Komisijos sprendimas yra sąlyginai nemažos apimties, tačiau jame maišomi teisiniai argumentai su faktinėmis aplinkybėmis, teisiniai argumentai nesikoreliuoja su daromomis išvadomis. Jo manymu, akivaizdu, kad Komisija nesiaiškino, nei kokių tikslų vedama, nei kokiame kontekste Inga Štuopienė parašė savo komentarus ir pasisakymus „Facebook“ ir ką suvokdama teikė komentarus ar interviu žiniasklaidai, Komisija net nesiaiškino, kaip pasireiškė subjektyvinė kaltės pusė teisėjai priimant nutartį ir pan. Subjektyvinės pusės nebuvimas daro neįmanomą teisinės atsakomybės taikymą. Jeigu Komisija būtų aiškinusi subjektyvinį teisėjos veiksmų aspektą, būtų neabejotinai nustatiusi, kad Inga Štuopienė siekė išimtinai visuomeniškai priimtino tikslo, siekė aštriai, bet objektyviai kalbėti apie tai, kas yra negerai jos darbe, su kokiomis negerovėmis susiduria ji ir jos kolegos. Neabejotina, kad Komisija būtų nustatiusi, kad Inga Štuopienė nesiekė nieko pažeminti ar sumenkinti, deja, už jos pilietiškumą ir visuomenišką aktyvumą prašoma ją bausti. Advokato teigimu, Komisijos sprendime taip pat nėra pagrįsta ir objektyvioji tariamai padarytų pažeidimų pusė, o Komisijos sprendimo argumentai pažeidžia teisėjų etikos principus ir kai kuriais atvejais elementarią logiką, kai išimami iš

konteksto teiginiai, jie cituojami ir daromos su jais niekaip nesusijusios išvados. Atsižvelgdamas į nurodytas aplinkybes, advokatas Jovitas Elzbergas prašė teisėjai Ingai Štuopienei iškeltą drausmės bylą nutraukti arba apsiriboti jos svarstymu.

Lietuvos Respublikos teisėjų asociacijos įgaliota atstovė teisėja Sigita Meškauskienė taip pat prašė teisėjai Ingai Štuopienei iškeltą drausmės bylą nutraukti arba apsiriboti drausmės bylos svarstymu. Teisėja Sigita Meškauskienė nurodė, kad Lietuvos Respublikos teisėjų asociacija palaiko teisėjos Ingos Štuopienės ir jos atstovo advokato šios dienos posėdyje išsakytus paaiškinimus, taip pat palaiko ir Komisijai teisėjos Ingos Štuopienės 2020 m. kovo 21 d. raštu teiktus paaiškinimus. Atstovė nurodė mananti, kad teisėja Inga Štuopienė savo viešuose pasisakymuose išsakė savo asmeninę nuomonę, tam ji turi teisę, visuomenė turi žinoti apie teismų sistemos problemas. Atstovė pastebėjo, kad visi tie teisėjos pasisakymai žiniasklaidoje ir „Facebook“ atsirado po to, kai teisėja kreipėsi 2019 m. rudenį į Teisėjų tarybą, prašydama inicijuoti Vilniaus miesto apylinkės teismo pirmininko veiklos patikrinimą, teisėjos nusišalinimą reikėtų vertinti pagal Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso normas. Dėl nepranešimo teismo pirmininkui apie teismo procesą, prašo atsižvelgti į tai, kad teisėja kreipėsi į administracinį teismą, ne į bendrosios kompetencijos, ji kreipėsi ne kaip fizinis asmuo, o kaip teisėja, šios bylos šalimis buvo Nacionalinė teismų administracija, Pretendentų į teisėjus atrankos komisija, todėl neabejotina, kad teismo pirmininkas turėjo žinoti ir žinojo apie šį teisminį procesą. Atstovė prašė Teisėjų garbės teismo atsižvelgti į tai, kad teisėja Inga Štuopienė yra bene vienintelė iš apylinkių teismų teisėjų, viešai ir atvirai pasisakanti aktualiais teismų sistemos klausimais. Atstovė mano, kad viešumas ir teisė neturi būti atskirti, o teismai turi siekti atvirumo ir viešumo. Teisėja Sigita Meškauskienė prašo atkreipti dėmesį į tai, kad Ingos Štuopienės dėka buvo priimti du svarbūs teismų sprendimai dėl to, kad Pretendentų į teisėjus atrankos komisijos visos posėdžio dalys būtų įrašomos, šie sprendimai turi didelę svarbą visiems, atrankose dalyvaujantiems teisėjams.

Teisėjų garbės teismas, išnagrinėjęs drausmės bylos medžiagą, išklauses teisėjos Ingos Štuopienės, jos atstovų advokato Jovito Elzbergo ir teisėjos Sigitos Meškauskienės paaiškinimus,

k o n s t a t u o j a:

Teismų įstatymo 83 straipsnyje nustatyti teisėjo drausminės atsakomybės pagrindai, vienas iš kurių yra Teisėjų etikos kodekso reikalavimų pažeidimas.

Teisėjų etikos ir drausmės komisija 2021 m. gegužės 27 d. sprendimu Nr. 18P-5 iškėlė drausmės bylą teisėjai Ingai Štuopienei už Teisėjų etikos kodekse įtvirtintų padorumo, pavyzdingumo, solidarumo, pagarbos žmogui, pareigingumo principų reikalavimų pažeidimus. Komisija padarė išvadą, kad teisėja Inga Štuopienė savo elgesiu pakenkė teismo autoritetui ir teisėjo geram vardui.

Pagrindą iškelti drausmės bylą teisėjai Ingai Štuopienei sudarė keturios grupės faktinių aplinkybių:

- 1) vieši pasisakymai visuomenės informavimo priemonėse;
- 2) įrašai ir komentarai socialinio tinklo „Facebook“ paskyroje;
- 3) pasisakymai teismo posėdžio metu nagrinėjant baudžiamąją bylą;
- 4) nepranešimas teismo pirmininkui apie teismo procesą, kuriame ji yra proceso šalis.

Teisėja Inga Štuopienė nesutiko su konstatuotais Teisėjų etikos kodekso nuostatų pažeidimais, todėl Teisėjų garbės teismas pagal savo kompetenciją iš naujo įvertina bei pasisako dėl Komisijos nustatytų faktinių drausmės bylos aplinkybių bei sprendžia, ar šios aplinkybės sudaro pagrindą teisėjos Ingos Štuopienės elgesį vertinti kaip neatitinkantį Teisėjų etikos kodekso reikalavimų.

Dėl viešų pasisakymų visuomenės informavimo priemonėse

Priimdama sprendimą, Komisija visų pirma konstatavo, kad teisėja Inga Štuopienė pažeidė Teisėjų etikos kodekso reikalavimus šiais pasisakymais visuomenės informavimo priemonėse:

1) 2019 m. spalio 25 d. internetinio portalo „lrytas.lt“ publikacijoje „Nebeištvėrusi prabilo Vilniaus teisėja – apie spaudimą, numylėtinių karjerą ir mįslingą bendradarbės mirtį“: *„Mūsų savivaldos institucijose nevyksta diskusijų, argumentų kovos, tik linksima galva. Tai – lyg stovintis vanduo. Į Teisėjų tarybą, Teisėjų etikos ir drausmės komisiją, Vertinimo komisiją, Garbės teismą patenka tik pirmininkams ištikimi žmonės“* bei *„Būna, kad dalyvauja tikrasis kandidatas ir statistas, kad atranka gražiau atrodytų. Nepatogu rinktis iš vieno, tai paprašo, kad dalyvautų ir statistas, pavyzdžiui, pretenduojant į pirmininko ar jo pavaduotojo vietą. Statistui atsilyginama kokiomis nors pareigomis“*;

2) 2020 m. vasario 5 d. internetinio portalo „15min.lt“ publikacijoje „Kada šaudysime Temidės rūmuose nuvarytus arklius?“, *„<...> teismų sistema turi daugybę kitokių vidinių problemų, kurios kelia didžiulę grėsmę teisėjo nepriklausomumui: teismų pirmininkų praktiškai neribota valdžia ir piktnaudžiavimas; teisėjo darbo sąlygos, karjera, darbo vertinimas priklauso tik nuo pirmininko; nepotizmas <...>; karjeros galimybių nebuvimas, teisėjo darbas nėra vertinamas“*;

3) 2021 m. kovo 20 d. dienraštyje „Lietuvos rytas“ publikacijoje „Neparankią teisėją šnipų akys sekė ir darbe, ir laisvalaikiu“: *„Skubėdami teisėjai negali tinkamai pagrįsti sprendimų. Todėl neretai būna, kad jie tik nukopijuoja praktiką, o nepateikia argumentų, kurie reikalingi konkrečiai bylai.“* Be to, šiame straipsnyje viešai tvirtinami duomenys apie tai, kad *„Atrankos į vadovus vykdavo ir tebevyksta keistai – jų metu paklausama ir teismo kolektyvo nuomonės, bet dažniausiai paskiriamas toks kandidatas, kurį kolektyvas įvertina blogiausiai. Pavojinga yra tokia situacija, kai pirmininkai turi pernelyg plačius įgaliojimus, gali daryti įtaką teisėjo profesinei veiklai ir karjerai. Tai verčia teisėjus pataikauti, jie bijo kalbėti apie bėdas. Tokiu būdu teisminė valdžia tampa vis uždaresnė. Sistema gali pradėti dirbti ne žmonėms, o pati sau ir politikams... Per pirmininkus gali būti daroma įtaka sistemai, o per ją – įtvirtinta politinė įtaka, susidorojama su konkurentais, kritikais.“*

Matyti, kad teisėja Inga Štuopienė visuomenės informavimo priemonėse išreiškė savo požiūrį į tam tikrus teismų sistemos reiškinius. Teisėjų garbės teismas turi patikrinti, ar ginčo pasisakymais Inga Štuopienė nepažeidė Teismų įstatymo ir Teisėjų etikos kodekso jai kaip teisėjai nustatytų apribojimų. Esminę reikšmę svarstant pasisakymų turinį ir subjekto, išreiškusio šiuos pasisakymus, statusą turi ir klausimas, ar pritaikant Ingai Štuopienei drausminę atsakomybę nebus pažeistas Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių konvencijos (toliau – ir Konvencija) 10 straipsnis. Todėl, tikrindamas šias aplinkybes, Teisėjų garbės teismas vadovaujasi, be kita ko, ir Europos Žmogaus Teisių Teismo (toliau – EŽTT) praktika aiškinant ir taikant Konvencijos nuostatas.

Lietuvos Respublikos Konstitucijos 25 straipsnis garantuoja žmogui teisę turėti savo įsitikinimus ir juos laisvai reikšti. Laisvė reikšti įsitikinimus, gauti ir skleisti informaciją negali būti ribojama kitaip, kaip tik įstatymu, jei tai būtina apsaugoti žmogaus sveikatai, garbei ir orumui, privačiam gyvenimui, dorovei ar ginti konstitucinei santvarkai. Laisvė reikšti įsitikinimus nesuderinama su nusikalstamais veiksmais, šmeižtu, dezinformacija.

Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių konvencijos 10 straipsnis nustato, kad kiekvienas turi teisę laisvai reikšti savo mintis ir įsitikinimus. Tai teisė laisvai laikytis savo nuomonės, gauti bei skleisti informaciją ir idėjas, valdžios pareigūnų netrukdomam ir nepaisant valstybės sienų. Naudojimasis šiomis laisvėmis, kadangi tai susiję su pareigomis bei atsakomybe, gali būti sąlygojamas tokių formalumų, sąlygų, apribojimų ar bausmių, kurias numato įstatymas ir kurios demokratinėje visuomenėje būtinos valstybės saugumo, teritorinio vientisumo ar viešosios tvarkos interesams, siekiant užkirsti kelią teisės pažeidimams ir nusikaltimams, žmonių sveikatai bei moralei, taip pat kitų asmenų orumui ar teisėms apsaugoti, užkirsti kelią konfidencialios informacijos atskleidimui ar *teisminės valdžios autoritetui ir nešališkumui garantuoti*.

EŽTT ne vienoje byloje yra pasisakęs, kad saviraiškos laisvė yra vienas iš esminių demokratinės visuomenės pagrindų ir kad šioje nuostatoje nedaromas skirtumas nei atsižvelgiant į siekiamo tikslo pobūdį, nei į fizinio ar juridinio asmens vaidmenį įgyvendinant šią laisvę (žr. EŽTT 1999 m. rugsėjo 28 d. sprendimą byloje *Öztürk prieš Turkiją*). Saviraiškos laisvės principas EŽTT praktikoje yra pripažįstamas kaip viena iš būtinųjų sąlygų visuomenės progresui ir vystymuisi (žr. EŽTT 1976 m. gruodžio 7 d. sprendimą byloje *Handyside prieš Jungtinę Karalystę*).

Konvencijos 10 straipsnio 2 dalis leidžia valstybei apriboti saviraiškos laisvę, jeigu tas apribojimas yra nustatytas įstatymu, yra būtinas demokratinėje visuomenėje siekiant teisėtų tikslų, vienas iš kurių yra garantuoti teisminės valdžios autoritetą ir nešališkumą.

Nacionalinėje teisėje saviraiškos laisvės suvaržymas teisėjo statusą turintiems asmenims yra nustatytas Teismų įstatymo 43 straipsnio 1 dalyje, kuri savo ruožtu nukreipia į teisėjų etikos taisykles. Teisėjų etikos taisyklės yra išdėstytos Teisėjų etikos kodekse. Taigi, teisėjo saviraiškos laisvės suvaržymas yra nustatytas įstatymu.

Sprendžiant klausimą, ar nustatyti suvaržymai yra būtini demokratinėje visuomenėje ir jais siekiama teisėtų tikslų, analizuotinos Teisėjų etikos kodekso normos, turint omenyje Konvencijos 10 straipsnio turinį ir šio straipsnio aiškinimo praktiką, išdėstyta EŽTT bylose. Nors Teisėjų etikos kodekso 2 straipsnis nustato teisėjo elgesio taisykles tiek teisėjui vykdant teisės aktuose nustatytas funkcijas, tiek ir laisvu nuo tiesioginių funkcijų vykdymo metu, tačiau sisteminė Teisėjų etikos kodekso normų analizė leidžia manyti, kad teisėjo saviraiškos laisvės apribojimai yra taikytini daugiau teisėjo veiklai nagrinėjant bylas (pvz., vienas iš pagarbos ir lojalumo valstybei aspektų yra pareiga atsižvelgti, kad viešai reiškiamą nuomonę apie konkrečias bylas gali būti suprantama kaip oficiali (7 straipsnio 3 punktas), įpareigojimas nereikšti išankstinės nuomonės nagrinėjamos bylos klausimais (8 straipsnio 2 punktas), nagrinėjant bylas nepasiduoti pašalinei įtakai (8 straipsnio 4 punktas ir t. t.). Teisėjų etikos kodekso 13 straipsnio, apibrėžiančio padorumo principą, 5–7 punktai įpareigoja teisėją nemenkinti kitų bendradarbių darbo, elgtis su jais bei kitais asmenimis pagarbiai, spręsti konfliktines situacijas taikiai ir mandagiai, nereikšti niekam paniekos, neįžeidinėti, neplūsti, nevertoti smurto; susilaikyti nuo viešų pasisakymų apie kitų teisėjų nagrinėjamas bylas; kitaip savo elgesiu nežeminti teisėjo ir teismų vardo.

Teismai yra viena iš valstybės valdžios šakų (Lietuvos Respublikos Konstitucijos 5 straipsnis). Kaip ir kitų valdžių, teismų sistemos funkcionavimas apima ne tik pagrindinę veiklą – bylų nagrinėjimą, bet ir patį sistemos administravimą (teismų savivaldos organų sudarymą, veikimą, teisėjų santykius su administravimo subjektais, teismų savivaldos subjektais, teisėjų karjeros klausimus ir t. t.). Konstitucijos preambulėje yra įtvirtintas atviros, teisingos, darnios pilietinės visuomenės ir teisinės valstybės siekis. Tai reiškia, kad ir teismų sistemos funkcionavimas bei veikla turi būti atvira visuomenei.

Grįžtant prie Konvencijos 10 straipsnio aiškinimo, atkreiptinas dėmesys į EŽTT byloje *Worm prieš Austriją* išdėstytus argumentus, kad Konvencijos 10 straipsnio 2 dalyje vartojama teisminės valdžios autoriteto ir nešališkumo sąvoka turi būti aiškinama ir suprantama Konvencijos kontekste, konkrečiai, kad teismus visuomenė supranta kaip tinkamą forumą spręsti teisinius ginčus, nustatyti asmens kaltumą ar nekaltumą dėl kriminalinių nusikaltimų ir bendrąja prasme visuomenė turi gerbti ir pasitikėti teismų gebėjimu atlikti šias funkcijas. Todėl teisminės valdžios autoriteto ir nešališkumo apsauga nesuteikia valstybėms teisės apriboti visas viešos diskusijos formas, jeigu diskutuojama apie teismų problemas (EŽTT 1997 m. rugpjūčio 29 d. sprendimas byloje *Worm prieš Austriją*). EŽTT minėtoje byloje pažymėjo, kad teismai neveikia vakuume, todėl visuomenė turi interesą, kad teismai kaip visuma veiktų tinkamai, ir turi teisę žinoti, kokių problemų kyla teismų sistemos viduje, kaip teismai administruojami. Nors cituojamos bylos faktinės aplinkybės buvo kitos, negu kad šiuo atveju, tačiau EŽTT aiškiai nurodė, kad teisminės valdžios autoriteto ir nešališkumo sąvoka negali būti aiškinama ir atitinkamai saugoma nuo kritiškų pasisakymų pernelyg plečiamai.

EŽTT tą patį pakartojo ir byloje *Kudeshkina prieš Rusiją*, pažymėdamas, kad klausimai, susiję su teisingumo sistemos funkcionavimu, yra viešojo intereso klausimai, dėl kurių vykstančiai diskusijai taikoma Konvencijos 10 straipsnio apsauga (EŽTT 2009 m. vasario 26 d. sprendimas byloje *Kudeshkina prieš Rusiją*).

Drausmės byla teisėjai Ingai Štuopienei iškelta už viešoje erdvėje visuomenės informavimo priemonėse paskelbtas tris publikacijas, kuriose ji iš esmės neigiamai įvertino teismų savivaldos institucijų veiklą („nevyksta diskusijų, tik linksi galva“), narių savybes („tik pirmininkams ištikimi žmonės“), atrankų eigą („nepatogu rinkti iš vieno, tai paprasčiau, kad dalyvautų statistas, kuriam vėliau atsilygina pareigomis“), teismų pirmininkų savybes („piktnaudžiauja valdžia, yra nepotizmas“), pačių teisėjų veiklos kokybę („skubėdami nemotyvuoja sprendimų, kopijuoja praktiką“).

Teisėjų garbės teismas pirmiausia atkreipia dėmesį, kad ginčo publikacijos buvo paskelbtos po to, kai teisėja Inga Štuopienė ne vieną kartą kreipėsi į teismų savivaldos institucijas, Vilniaus miesto apylinkės teismo administraciją dėl, jos nuomone, netinkamų teisėjų tarpusavio santykių, netinkamo teismo administravimo, netinkamo elgesio jos atžvilgiu.

Teisėja Inga Štuopienė 2019 m. kreipėsi į Teisėjų etikos ir drausmės komisiją prašydama iškelti drausmės bylas Vilniaus miesto apylinkės teismo pirmininkui M. K., Vilniaus apygardos teismo teisėjui V. Z. ir Vilniaus apygardos teismo pirmininkei L. B. dėl 2017 m., 2018 m. šių pirmininkų pateiktų nepalankių išvadų apie teisėjos veiklą nagrinėjant bylas, dėl nepagrįstai organizuotų jos veiklos patikrinimų, dėl pareiktų nuomonių apie teisėjos asmenines savybes jai pretenduojant užimti aukštesnės instancijos teismo teisėjo pareigas. Teisėjų etikos ir drausmės komisija 2019 m. gegužės 2 d. sprendimu Nr. 18 P-2 atsisakė iškelti drausmės bylas teismų pirmininkams ir teisėjui V. Z. (buvusiam Vilniaus apygardos teismo pirmininkui). Tačiau minėtame sprendime Komisija konstatavo, kad tarp Vilniaus miesto apylinkės teismo administracijos ir teisėjos Ingos Štuopienės susiklostė konfliktinio pobūdžio santykiai, kurie tęsiasi nuo teisėjos veiklos patikrinimo 2017 m., todėl nuomonėje apie teisėjos savybes pateikti teiginiai yra pertekliniai, nevisiškai korektiški bei sudarantys prielaidas manyti apie besitęsiančius konfliktinius santykius tarp teisėjos ir teismo administracijos, kurie nėra sprendžiami dalykiškai ir konstruktyviai. Komisija taip pat konstatavo, kad pirmininko santykių su teismo darbuotojais, teisėjais vertinimas rodo, kad teisme galimi tam tikri organizacinės-administracinės veiklos trūkumai, sudarantys sąlygas bręsti asmeniniams konfliktams bei neigiamam darbo klimatui. Komisija rekomendavo Teisėjų tarybai atlikti Vilniaus miesto apylinkės teismo administracinės veiklos patikrinimą.

Drausmės byloje esantys duomenys patvirtina, kad 2019 m. rugsėjo 24 d. teisėja Inga Štuopienė kreipėsi į Teisėjų tarybą prašydama inicijuoti Vilniaus apylinkės teismo pirmininko vykdomos administravimo veiklos patikrinimą, skundėsi dėl teisėjo nepriklausomumo principų pažeidimo teisme, kuriame ji dirba. Teisėjų tarybos 2019 m. spalio 25 d. protokoliniu nutarimu sudaryta komisija 2019 m. lapkričio 28 d. nuomonėje Nr. 5TV-6-(7.6.6) konstatavo, jog teisėjo nepriklausomumas atliekant patikrinimą nebuvo pažeistas, tačiau rekomendavo tobulinti Administravimo teismuose nuostatus, tikslinti teismo darbuotojų kaip aptarnaujančio techninio personalo pasitelkimo atliekant teisėjų administracinės veiklos patikrinimus kriterijus, taip pat tikslinti kriterijus, pagal kuriuos būtų sprendžiama dėl būtinumo atlikti konkretaus teisėjo administracinės veiklos patikrinimą.

Teisėja Inga Štuopienė 2019 m. liepos 11 d. kreipėsi į Teisėjų garbės teismą prašydama pripažinti, kad teismų pirmininkai V. Z., L. B. ir M. K. pažeidė jos garbę pateikdami išvadas dėl jos darbo vertinimo. Teisėjų garbės teismas Ingos Štuopienės prašymą atmetė, tačiau savo 2020 m. liepos 17 d. sprendime atkreipė dėmesį, kad kai kurie V. Z. ir M. K. nuomonėse išdėstyti teiginiai, kuriais apibūdinamos teisėjos Ingos Štuopienės asmeninės savybės, yra pertekliniai ir išsakyti ne visai korektiška forma.

Iš drausmės byloje esančių duomenų nustatyta, kad teisėja 2020 m. gegužės 26 d. pateikė prašymą Vilniaus miesto apylinkės teismo pirmininkui atlikti teisėjams priskirtų bylų kiekio analizę ir sumažinti jai paskirtų nagrinėti bylų kiekį, nurodė, kad darbo krūvis jai per didelis. Teismo pirmininkas 2020 m. birželio 16 d. pateikė atsakymą, kuriame išnagrinėjo teisėjams priskirtų bylų kiekius ir atmetė Ingos Štuopienės prašymą nurodydamas, kad jos darbo krūvis niekuo nesiskiria nuo kitų teisėjų darbo krūvio, todėl sumažinti krūvio nėra pagrindo.

Galiausiai, 2021 m. Vilniaus miesto apylinkės teisme buvo atliktas psichologinio klimato tyrimas, jį atliko prof. G. V. ir doc. K. V. Šio tyrimo išvados parodė, kad apylinkės teismo pirmininko elgesys tyrime dalyvavusių teisėjų yra vertinamas silpnai teigiamai, šis vertinimas nėra susijęs su tyrimo dalyvių lytimi ir amžiumi. Tyrimo dalyvių vertinimai, atspindintys jų bendrą požiūrį į teismo darbo organizavimą ir valdymą, tarpusavio santykius ir pasitenkinimą darbu, yra įvairūs: darbo priemonių ir sąlygų skalės įverčių vidurkis yra silpnai neigiamas, informacijos sklaidos, problemų sprendimo ir saugumo, skatinimo, pripažinimo ir geros savijautos bei draugiškų santykių, geranoriškumo ir pasitikėjimo – silpnai teigiamas, o per didelio darbo krūvio, įtampos ir streso – stipriai teigiamas (t. y. tyrimo dalyviai nurodė, kad darbe jie patiria daug streso, turi per didelį darbo krūvį, dirba viršvalandžius ir pan.), tyrimo duomenys atskleidė, kad apylinkės teismo psichologinis

klimatas nėra geras, ir tai pirmiausia yra susiję su daugiau ar mažiau problemiškais teisėjų ir teismo pirmininko bei jo pavaduotojo, kuruojančio baudžiamąsias bylas, santykiais, sudarytomis darbo sąlygomis, taip pat per dideliu darbo krūviu, patiriama įtampa ir stresu.

Pažymėtina, kad Vilniaus miesto apylinkės teismo pirmininkas M. K. 2021 m. liepos 12 d. Lietuvos Respublikos Prezidento dekretu yra atleistas iš Vilniaus miesto apylinkės teismo pirmininko pareigų nuo 2021 m. rugsėjo 1 d. pagal jo paties prašymą.

Išvardinti faktai rodo, kad teisėja Inga Štuopienė jau nuo 2016 metų patirdavo konfliktines situacijas su teismo pirmininku, ir kai kurie jos teiginiai (dėl perteklinio jos asmeninių savybių nurodymo vertinimo išvadose, dėl nepalankaus psichologinio klimato teisme) yra pasitvirtinę arba iš dalies pasitvirtinę. Suprantama, kad toks ilgametis darbe patiriamas stresas sudarė teisėjai Ingai Štuopienei įspūdį ir supratimą, kad visoje teismų sistemoje yra nemažai įsisenėjusių problemų, teisėjų savivaldos institucijos nėra pajėgios šių problemų išspręsti, dėl to nukenčia ar gali nukentėti ir pagrindinė teismų atliekama funkcija – kokybiškas bylų nagrinėjimas, teisingumo atkūrimas.

Kaip minėta, savo viešais pasisakymais visuomenės informavimo priemonėse teisėja Inga Štuopienė siekė atkreipti dėmesį į teismų problemas, ji išreiškė kritiką teisėjų savivaldos institucijoms, jų nariams, teismų pirmininkų veiklai plačiaja prasme, išsakė savo nuomonę, kokios grėsmės kyla tinkamam teisminės valdžios funkcionavimui dėl jos paminėtų problemų. Būtų nepagrįsta teigti, kad teisėjos Inga Štuopienės išsakyta kritika ir jos, nors ir iš dalies subjektyvi, nuomonė neturi jokio faktinio pagrindo. Tokį pagrindą suteikė tiek konfliktas su teismų administratoriais, tiek teisėjų didelio darbo krūvio problema, kuri yra visuotinai žinoma, nuolat sprendžiama ir nuolat ieškoma būdų dar tinkamiau ją išspręsti. Konstatuotina, kad teisėjos viešuose pasisakymuose išdėstyti teiginiai nėra susiję su konkrečių bylų nagrinėjimu ar apskritai teisingumo vykdymu, teismų nešališkumu ar autoritetu Konvencijos 10 straipsnio prasme. Kitaip tariant, ginčo pasisakymai yra „virš bylų“, susiję su teismų sistemos administravimu, vidiniais darbiniais teisėjų santykiais, nėra nukreipti į jokių konkretų asmenį, nėra niekinamo, menkinamo ar įžeidaus pobūdžio. Teisėjos Ingos Štuopienės pasakyta frazė, kad teismų pirmininkai piktnaudžiauja, yra nepotizmas, viena vertus, nėra nukreipta į konkretų asmenį, kita vertus, tai gali būti suprantama kaip teisėjos subjektyvi vertinamojo pobūdžio nuomonė. Tokie pasisakymai, manytina, negalėjo sukelti įspūdžio, kad teismai yra šališki, neobjektyvūs, netinkami spręsti visuomenės ginčus ar nustatyti kaltuosius baudžiamąja prasme. Visuomenė neturi būti nuvertinama ir neturi būti manoma, kad ji negalės suprasti teismuose kylančių vidinių problemų ir kad dėl tam tikrų vidinių teismų sistemos skaudulių paviešinimo visuomenė praras pasitikėjimą teismais ar tas pasitikėjimas sumažės. Priešingai, pasitikėjimas teismų sistema sustiprės, jeigu visuomenė galės pamatyti, kad teismų sistema geba pati savo viduje iškelti problemas ir jas spręsti, kad ir kaip skausminga tai būtų.

EŽTT byloje *Kudeshkina prieš Rusiją* yra pasisakęs, kad valstybės tarnautojai, o teisėjai taip pat laikomi valstybės tarnautojais, turi lojalumo, santūrumo ir diskretiškumo pareigas. Teisėjų etikos kodekso 14 straipsnio 2 punktą nustato teisėjo pareigą saugoti profesijos garbę ir prestižą. Atskleidimas valstybės tarnautojo darbu gautos informacijos, net ir viešojo intereso klausimais, turėtų būti vertinamas atsižvelgiant į jo lojalumo ir diskretiškumo pareigą. Vertinant teisėjos Ingos Štuopienės pasisakymus šių nuostatų kontekste, Teisėjų garbės teismo nuomone, vis dėlto negalima daryti išvados, kad jos išsakyti teiginiai peržengė lojalumo, santūrumo ir diskretiškumo ribas, atskleidė kokią nors saugotiną informaciją ar apskritai kokią nors konkrečios bylos informaciją. Todėl vertintina, kad Teisėjų etikos kodekse nustatytos taisyklės šiais pasisakymais nebuvo pažeistos, kitaip tariant, teisėjos saviraiškos laisvės suvaržymai ir apribojimai jai išsakius savo nuomonę, net ir tai nuomonei esant tik iš dalies pagrįstai, neturi būti taikomi. Atsižvelgus į nurodytas aplinkybes, drausmės bylos dalis dėl Teisėjų etikos kodekso padorumo (13 straipsnio 3, 4, 5 ir 7 punktai), pavyzdingumo (14 straipsnio 1, 2 punktai), solidarumo (16 straipsnio 1 punktą) principų reikalavimų pažeidimų viešuose pasisakymuose visuomenės informavimo priemonėse, vadovaujantis Teismų įstatymo 86 straipsnio 1 dalies 1 punktu bei Teisėjų garbės teismo nuostatų 40.1 papunkčiu, nutrauktina.

Dėl įrašų ir komentarų socialinio tinklo „Facebook“ paskyroje

Komisija sprendime taip pat konstatavo, kad teisėja Inga Štuopienė pažeidė Teisėjų etikos kodekse įtvirtintų pagarbos žmogui, padarumo, pavyzdingumo principų reikalavimus socialinio tinklo „Facebook“ savo paskyroje paskelbusi šiuos įrašus ir komentarus:

1) 2020 m. gegužės 25 d.: *„Yra vienas niuansas – M. važiavo į darbą. Su kvapu ir su promilėm, tai rodo kad darbe jaučiasi pakankamai drąsiai. Jis M. draugas, lojalus, savas teisėjas, gal todėl ir nebijojo važiuoti į darbą – kur reikalavimai girtumui skirtingai nei prie vairo, yra 0 promilių, su kvapu ir su promilėmis <...>“;*

2) 2020 m. liepos 17 d.: *„Tą pačią dieną 9 val. buvo skelbiamas sprendimas ir mano kolegos byloje. Mano kolega kaip lojalus, savas teisėjas gavo blic procesą su atitinkamu sprendimu, jo sprendimas buvo paskelbtas viešai, jį galėjo išklaudyti bet kas. Jo paskelbimui buvo iš anksto pasiruošta – pranešimai spaudai, interviu žurnalistams, padėkos su ašarom akyse ir t. t. Mano procesas užtruko metus laiko, sprendimas buvo paskelbtas galima sakyti slapta – nuotoliniu būdu, kad jau tik niekas nieko apie tai nežinotų ir neduok Dieve dar čia kažkoks nesusipratimas maišysis po kojų ar drįs paverkšlenti kokiam žurnaliūgai.... **Tokie driskiai kaip aš garbės neturi. Privilegiją į garbę turi tik elitas. Tyčiotis iš teisėjo galima, tai teismo pirmininko diskrecija <...>“;***

3) po savo paskyroje pasidalintu 2020 m. liepos 18 d. internetinio portalo „lrytas.lt“ straipsniu „Išteisinta buvusi teisėja V. S. prabilo apie seklių ir prezidentės kirčius: „Buvo labai baisu“: *„čia yra baisūs dalykai, apie ką čia jie rašo. Ir jie taip pat puikiai apibūdina mūsų bendruomenę – prasisiekėliai, savanaudžiai karjeristai, egoistai, lipantys kitiems per galvas, abejingi kitų likimui, be principų ir sąžinės. Nereikia manyti, kad mes tik tarpusavyje tokie. Bylose su žmonėmis mes lygiai tokie patys, tik veidmainystės daugiau“;*

4) taip pat Komisija nustatė, kad teisėja Inga Štuopienė savo „Facebook“ paskyroje 2020 m. liepos 17 d. įdėjusi pirmiau minėtą tekstą, toleravo po šiuo tekstu kitų „Facebook“ vartotojų įžeidamus turinio komentarus, kurie adresuoti tiek konkrečioms teisėjams, tiek visai teismų bendruomenei. Komisija nustatė, kad „Facebook“ vartotojos V. S. (buvusios Vilniaus miesto apylinkės teismo posėdžių sekretorės) komentaras, kuriuose teisėjas vadintas „apsisnarglėjusiu“, kiti teisėjai vadinti „sielos ubagai“, „išsigimėliais“, teisėja Inga Štuopienė toleravo ir pažymėjo kaip patikusius.

Teisėjų garbės teismas pažymi, kad teisėjo pasisakymai „Facebook“ paskyroje vertintini pagal tokius pačius kriterijus, kaip ir pirmiau paminėti pasisakymai viešojo informavimo priemonėse (atitiktis Teismų įstatymui, Teisėjų etikos kodeksui, galimybė taikyti Konvencijos 10 straipsnio teikiamą apsaugą saviraiškos laisvei). Komisija savo sprendime iškelti teisėjai Ingai Štuopienei drausmės bylą nurodė, kad pasisakymais apie teisėją M. S., apie kitus konkrečiai neįvardintus teisėjus teisėja Inga Štuopienė nepagarbiai, žeminančiai atsiliepė apie žmones, taip sumenkino teismų autoritetą ir pasitikėjimą jais, nebuvo padori, solidari, pavyzdinga, santūri.

Drausmės byloje nustatyta, kad 2020 m. gegužės 25 d. komentare po žiniasklaidos atstovo paskyroje socialiniame tinkle „Facebook“ paskelbtu straipsniu apie teisėją M. S. teisėja Inga Štuopienė pavadino jį „M. draugu“, „lojaliu, savu teisėju“, kuris nebijojo važiuoti į darbą su kvapu ir promilėm (alkoholio). Teisėjų garbės teismas vertina, kad pats savaime šis pasisakymas nėra niekuo įžeidus, nes teisėjas M. S. 2020 m. gegužės 19 d. buvo sustabdytas prie vairo būdamas neblaivus, jam buvo iškelta drausmės byla ir Teisėjų garbės teismo 2020 m. liepos 17 d. sprendimu Nr. 21P-3 jam buvo paskirtas griežtas papeikimas, apie tai plačiai rašė visuomenės informavimo priemonės, todėl nėra jokio pagrindo pripažinti, kad teisėja, tik pakartodama viešai paskelbtą ir tikrovę atitinkančią informaciją, savo kolegos atžvilgiu buvo nesolidari ar nepadori. Ji nekritikavo teisėjo M. S. darbo, nekalbėjo apie jo nagrinėjamas bylas, jos kritika buvo nukreipta tik į teisėjo elgesį ne darbo metu. Todėl, Teisėjų garbės teismo nuomone, teisėjos Ingos Štuopienės saviraiškos laisvės suvaržymas šiuo atveju neatitiktų nei demokratinės visuomenės tikslų, nei kaip nors apsaugotų teismų valdžios autoritetą ir nešališkumą.

Nustatyta, kad 2020 m. liepos 17 d. socialiniame tinkle „Facebook“ savo paskyroje Inga Štuopienė paskelbė įrašą, kuriame, komentuodama Teisėjų garbės teismo bylą procesus teisėjo M. S. drausmės byloje ir byloje pagal jos pačios prašymą dėl teisėjo garbės gynimo, teisėja išreiškė kritiką dėl nevienodų procedūrų paskelbiant sprendimus ir padarė išvadą, kad tokie kaip ji yra „driskiai, garbės neturi ir teismų pirmininkai gali iš jos tyčiotis“. Teisėjų garbės teismo vertinimu, teisėjos

išsakyta kritika, nors ir turi savyje tam tikro hiperbolizavimo, sutirština spalvas, tačiau iš esmės yra apie teismų sistemos vidinį funkcionavimą, administravimą, niekuo nėra susijusi su teismų, kaip valstybės valdžios funkcijų, vykdymu, nekelia abejonių dėl teismų funkcijų tinkamo vykdymo, nepažeidžia teismų nešališkumo principo. Manytina, kad riboti teisėjos saviraiškos laisvę šiuo atveju nebūtų pagrįsta ir neatitiktų Konvencijos 10 straipsnio 2 dalyje nustatytų sąlygų. Kita vertus, net ir formaliai negalima vertinti, kad teisėja išreiškė panieką ar kritiką kokiam nors žmogui, nes komentare ji pasisakė pati apie save. Net darant išvadą, kad teisėjo savinieka (prastas savęs paties apibūdinimas) yra nesuderinami su teisėjui nustatytais pagarbos profesijai ir teismų garbės ir prestižo saugojimo principais, vis dėlto šiuo atveju teisėja Inga Štuopienė kalbėjo apie savo pačios menką vertinimą ne pagrindinėje bylų nagrinėjimo veikloje, o sistemos administravimo santykiuose (teismų savivaldos organas, jos manymu, netinkamai paskelbė sprendimą jos byloje, teismo pirmininkas netinkamai su ja elgėsi). Kaip jau minėta šiame sprendime, pasisakant dėl teisėjos Ingos Štuopienės viešų pasisakymų visuomenės informavimo priemonėse, šiuo atveju laikomasi nuomonės, kad diskusija apie teismų kaip sistemos administravimo veiklą yra leistina ir šioje srityje sistemos dalyvių saviraiškos laisvė neturi būti varžoma.

Atsižvelgus į nurodytas aplinkybes, nenustačius nurodytuose teisėjos Ingos Štuopienės veiksmuose (2020 m. gegužės 25 d., 2020 m. liepos 17 d. pasisakymuose ir komentaruose socialiniame tinkle „Facebook“) Teisėjų etikos kodekso pagarbos žmogui (6 straipsnio 1 punktas), padorumo (13 straipsnio 3, 4, 5 ir 7 punktai), pavyzdingumo (14 straipsnio 1, 2 punktai) principų reikalavimų pažeidimų, vadovaujantis Teismų įstatymo 86 straipsnio 1 dalies 1 punktu bei Teisėjų garbės teismo nuostatų 40.1 papunkčiu, ši drausmės bylos dalis nutraukta.

Trečiasis teisėjos Ingos Štuopienės komentaras socialiniame tinkle „Facebook“ – po 2020 m. liepos 18 d. internetinio portalo „lrytas.lt“ straipsniu „Išteisinta buvusi teisėja V. S. prabilo apie seklių ir prezidentės kirčius: „Buvo labai baisu“, kuriuo teisėja Inga Štuopienė pasidalijo savo paskyroje, buvo apibūdinantis visą teisėjų bendruomenę. Šiuo komentaru teisėja Inga Štuopienė išreiškė plataus masto apibendrinimą apie visą teisėjų bendruomenę, teigdama, kad visi bendruomenės nariai teisėjai turi jos nurodomas neigiamas savybes („savanaudžiai, lipantys kitiems per galvas, abejingi kitų likimui, be principų ir sąžinės, tokie ir bylose su žmonėmis, veidmainiai“). Pažymėtina, kad Teisėjų etikos kodekso 5 straipsnyje nurodomi teisėjui būtini elgesio principai yra priešingi: sąžiningumas, nesavanaudiškumas, pagarba žmogui, padorumas, kt. Nepaneigiant teisėjos Ingos Štuopienės saviraiškos laisvės, svarstytinas klausimas, ar šiuo pasisakymu apie teisėjų savybes nėra peržengtos saviraiškos laisvės ribos ir nėra pakenkta teisminės valdžios autoritetui ir nešališkumui. Kaip jau minėta, EŽTT byloje *Worm prieš Austriją* yra pasisakęs, kad Konvencijos 10 straipsnio 2 dalyje vartojama teisminės valdžios autoriteto ir nešališkumo sąvoka turi būti aiškinama ir suprantama Konvencijos kontekste, konkrečiai, kad teismus visuomenė supranta kaip tinkamą forumą spręsti teisinius ginčus, nustatyti asmens kaltumą ar nekaltumą dėl kriminalinių nusikaltimų ir bendrąja prasme gerbia ir pasitiki teismų gebėjimu atlikti šias funkcijas (EŽTT 1997 m. rugpjūčio 29 d. sprendimas byloje *Worm prieš Austriją*). Nors EŽTT pripažino teisę viešai diskutuoti apie teismų problemas, tačiau, Teisėjų garbės teismo vertinimu, šiuo atveju Inga Štuopienė, pati būdama teisėja, pasisakė apie visų teisėjų asmenines savybes, kurios tiek įstatymų, tiek ir visuomenės požiūriu, yra labai svarbios ir netgi būtinos nagrinėjant konkrečias bylas. Teisėja Inga Štuopienė minėtais pasisakymais sukėlė įtarimų, kad teisėjai ar dauguma iš jų, neišskiriant nei jos pačios, neturi esminių savybių, kurios būtinos teisingai išnagrinėti asmenų ginčus ar nuspręsti kaltumo klausimus. Paskelbti teiginiai, kaip minėta, yra apibendrinamojo pobūdžio, jų įrodyti praktiškai nebūtų įmanoma, todėl galima daryti išvadą, kad tie teiginiai stokoja faktinio pagrindo. Jeigu tokius teiginius išsakytų žurnalistai ar kiti asmenys, nesantys teisėjais, tai galėtų būti laikoma jų subjektyvia nuomone, kurios gynyba Konvencijos 10 straipsnio požiūriu yra plačios apimties. Tačiau šiuo atveju atsižvelgtina, kad apibendrinantys vertinimai yra išsakyti pačios teisėjos, kuriai taikytini papildomi saviraiškos laisvės apribojimai kaip valstybės valdžios pareigūnei, kuri yra saistoma lojalumo valstybei pareigos ir kuri turi įvertinti, kokį poveikį jos pasisakymai gali daryti bendram visuomenės įspūdžiui apie teisminės valdžios autoritetą ir nešališkumą. Teisėjų etikos kodekso 14 straipsnio 2 punktas (pavyzdingumo principas) įpareigoja teisėją saugoti savo profesijos garbę ir prestižą. Sutiktina, kad teisėjos išsakyti apibendrinti vertinimai apie jos korpuso kolegų

asmenines savybes daro visuomenei stipresnį išpūdį kaip „balsas iš vidaus“, verčia manyti, kad visi ar bent jau dauguma teisėjų yra tokie, kaip juos apibūdino teisėja Inga Štuopienė.

Šiek tiek panaši faktinėmis aplinkybėmis situacija EŽTT buvo nagrinėjama byloje *Szima prieš Vengriją* (EŽTT 2019 m. spalio 9 d. sprendimas), kurioje policijos pareigūnė ir profesinės sąjungos pirmininkė internete buvo išreiškusi apibendrinantį kritišką požiūrį į policijos sistemos lyderių turimų įgaliojimų įgyvendinimo būdą, teigė, kad jie tarnavo tam tikriems politiniams interesams ir negerbė piliečių. Teismas padarė išvadą, kad, būdama aukšto rango pareigūnė ir profesinės sąjungos pirmininkė, autorė turėjo naudotis teise į saviraiškos laisvę atsižvelgdama į atsakomybę ir į savo statusą bei specialius reikalavimus policijos pajėgose. Teismas pritarė nacionalinių teismų išvadoms, kad ginčo pasisakymai galėjo sukelti nepaklusimą policijos viduje, policijos autoriteto sumenkinimą. EŽTT pastebėjo, kad pradėdama tarnauti policijos pajėgose pareiškėja turėjo žinoti apie ribojimus, taikomus pareigūnams įgyvendinant savo teises. Egzistuojant saviraiškos laisvės apribojimams, pažymėjo EŽTT, nebuvo reikalaujama iš pareiškėjos vykdyti savo profesinę veiklą prieš savo sąžinę.

Grįždamas prie šios drausmės bylos situacijos Teisėjų garbės teismas daro išvadą, kad teisėjos Ingos Štuopienės pasisakymas „Facebook“ reaguojant į „lrytas.lt“ straipsnį apie teisėjos V. Savickienės išteisinimą vis dėlto peržengė saviraiškos laisvės ribas, neatitiko Teisėjų etikos kodekse įtvirtintų pagarbos žmogui (6 straipsnio 1 punktas), padarumo (13 straipsnio 3, 4, 5 ir 7 punktai), pavyzdingumo (14 straipsnio 1, 2 punktai) principų reikalavimų. Teisėjų garbės teismo nuomone, toks teisėjos Ingos Štuopienės elgesys nesuderinamas su geru teisėjo vardu ir kenkia teismo autoritetui. Konstatuotina, kad šioje dalyje nustatytas teisėjos Ingos Štuopienės drausminės atsakomybės pagrindas (Teismų įstatymo 83 straipsnio 2 dalies 1 punktas, 3 dalis).

Teisėjų garbės teismas, spręsdamas dėl teisėjų drausminės atsakomybės poveikio priemonių parinkimo, atsižvelgia į tai, kad ginčo komentarai buvo parašyti reaguojant į konkrečią „lrytas.lt“ aprašytą bylą, kurioje buvusi teisėja buvo apkaltinta nusikaltimu, atleista iš pareigų, dešimt metų bylinėjosi su valstybe ir galiausiai buvo išteisinta priteisiant jai kompensaciją. Ši byla inspiravo teisėjos Ingos Štuopienės išsakytus apibendrinimus ir kritiką visam teisėjų korpusui. Teisėjų garbės teismas įvertina teisėjos Ingos Štuopienės ir jos atstovų paaiškinimus, kad paskelbiant ginčo komentarą nebuvo turėta tikslo sumenkinti teisminę valdžią, tačiau nepaisant to, Teisėjų garbės teismo nuomone, paskelbti pasisakymai turėjo neigiamą poveikį teismų autoritetui, neprisidėjo prie pasitikėjimo teismais didinimo. Įvertinęs nurodytas aplinkybes, taip pat atsižvelgęs į tai, kad anksčiau teisėja Inga Štuopienė nebuvo bausta drausmine tvarka, Teisėjų garbės teismas nusprendžia, kad Teismų įstatymo 87 straipsnio 1 dalyje 1 punkte nustatyta švelniausia drausminė nuobauda – pastaba – yra tinkama ir pakankama drausminio poveikio priemonė šiuo atveju.

Teisėjų etikos ir drausmės komisija kaip vieną iš pagrindų iškelti teisėjai Ingai Štuopienei drausmės bylą nurodė faktą, kad teisėja savo „Facebook“ paskyroje pažymėdavo kaip patikusius V. S. (buvusios Vilniaus miesto apylinkės teismo darbuotojos) kritiško pobūdžio pasisakymus apie teisėjus, kai kurie pasisakymai buvo apibendrinančio pobūdžio, kai kurie skirti konkrečiai teisėjui M. S. Komisijos nuomone, šiais pritarimais teisėja Inga Štuopienė pažeidė Teisėjų etikos kodekse nustatytus pagarbos žmogui, padarumo, pavyzdingumo principus.

Teisėjų garbės teismas pirmiausia pažymi, kad Teisėjų etikos kodeksas nenustato teisėjams taisyklių ir reikalavimų, kaip elgtis socialiniuose tinkluose.

Rekomendacinio pobūdžio taisyklės – Neprivalomos gairės dėl teisėjų bendravimo socialiniuose tinkluose – buvo parengtos antrajame Pasaulinio teismų sąžiningumo tinklo (angl. *Global Judicial Integrity Network*) forume, vykusiame 2020 m. vasario 24–27 dienomis Dohoje. Šių gairių 6 punktas nustato, kad teisėjai turėtų žinoti ir atsižvelgti į praktinius išraiškos ir asociacijos internete aspektus. Šiems aspektams priskiriamas potencialiai didesnis viešumas ar stiprinimas didesniuose tinkluose ir ilgiau išliekantys pasisakymai, taip pat potencialiai reikšmingas santykinai mažų ir atsitiktinių veiksmų (pvz., „mėgti“) arba kitaip perduodamos informacijos poveikis. Taigi, aplinkybė, kad tam tikri pasisakymai pažymimi ženkliuku „patinka“, gairėse yra pripažįstama kaip santykinai mažas ir atsitiktinis veiksmas, kurio reikšmingumas tik potencialus. Kaip nurodė pati teisėja Inga Štuopienė, ji siekia administruoti savo „Facebook“ paskyrą taip, kad nebūtų politiškai angažuotų ar neapykantą kurstančių pasisakymų, o visiems kitiems sudeda vadinamuosius

„patiktukus“. Tai rodo, kad teisėja nesureikšmino šių savo veiksmų socialiniuose tinkluose. Tačiau Teisėjų garbės teismas vertina, kad vadinamieji „patiktukai“ atlieka tam tikrą skatinamąjį vaidmenį, parodo pritarimą teiginiams, kurie pažymimi kaip patikę. Kiti skaitytojai gali matyti, koks konkretus asmuo pažymėjo vieną ar kitą pasisakymą kaip patikusį, vadinasi, pasisakymas apie teisėjus, kuriam pritarė teisėja, suprantamas kaip patikimesnis, labiau atitinkantis tikrovę, kaip jau minėtas „balsas iš vidaus“. EŽTT ne vienoje byloje yra atkreipęs dėmesį, kad sprendžiant apie saviraiškos laisvės ribas turi būti atsižvelgiama į asmens poziciją, užimamas pareigas (EŽTT byla *Di Giovanni prieš Italiją*, 2013 m. liepos 9 d. sprendimas, EŽTT byla *Baka prieš Vengriją*, 2016 m. birželio 23 d. sprendimas). Byloje *Panioglu prieš Rumuniją* (2020 m. gruodžio 8 d. sprendimas) EŽTT atkreipė dėmesį į santūrumo reikalavimus asmenims, tarnaujantiems (dirbantiems) teismų sistemoje. Teismo teigimu, santūrumo, maksimalios diskrecijos, atsparumo įvairioms provokacijoms tikimasi visais atvejais, kai gali kilti abejonių dėl teismų autoriteto ir nešališkumo. Šiuo atveju teisėja Inga Štuopienė, pažymėdama kaip patikusius V. S. įrašytus apibendrinančio pobūdžio atsiliepimus apie teisėjus („sielos ubagai“, „išsigimėliai“), neįvertino savo pačios teisinio statuso, užimamų pareigų, pritarė neigiamiems kolegų teisėjų įvertinimams, tokiu būdu pastiprindama pateiktus apibūdinimus. Teisėjų garbės teismo nuomone, tai padarė neigiamą įtaką teismų valdžios autoritetui ir nešališkumui, todėl galima konstatuoti Teisėjų etikos kodekse nustatytų pagarbos žmogui (6 straipsnio 1 punktas), padorumo (13 straipsnio 3, 4, 5 ir 7 punktai), pavyzdingumo (14 straipsnio 1, 2 punktai) principų pažeidimus. Atsižvelgdamas į išdėstytus argumentus, Teisėjų garbės teismas nusprendžia, kad šioje dalyje nustatytas teisėjos Ingos Štuopienės drausminės atsakomybės pagrindas (Teismų įstatymo 83 straipsnio 2 dalies 1 punktas, 3 dalis) ir jau anksčiau nurodytais motyvais teisėjai Ingai Štuopienei skirtina drausminio poveikio priemonė – pastaba.

Dėl pasisakymų teismo proceso metu

Drausmės byloje nustatyta, kad nagrinėdama baudžiamąją bylą Nr. 1-129-827/2020 posėdžio, vykusio 2019 m. spalio 31 d. 9 val., metu teisėja Inga Štuopienė išsakė tokius žodžius: „<...> iš viešosios erdvės ir viso kito yra čia tokių visokių niuansų mūsų toje teisinėje sistemoje, tai sakau, aš tiesiog bijau, nes pavyzdžiui aš esu turėjusi tokią situaciją, kada net neturint, niekada neturėjau skundų, man vienoj byloj, na tiesiog ten taktika buvo, toks žmogus viską skundė ir tą patį K. skundė, parašė skundą, man pradėjo drausmės bylos procedūrą, tos drausmės bylos man neiškėlė, bet aš turėjau nusišalinti nuo bylos. Kada vidury proceso tau pradeda drausmės bylos procedūrą ir nieko neranda, tai man buvo, nu aš tokių praktikų nežinau. Tai vat šitoj vietoj, tiesiog aš atvirai ir sąžiningai sakau, kad šitoj vietoj suveikė mano „apsidraudėliškumas“ ir aš pabandyčiau nusišalinti nuo bylos nagrinėjimo, tam, kad pasitikrinti, nes aš galiu išnagrinėti bylą, čia dirbti labai daug ir įdėti labai daug darbo, o po to gali kažkas pasakyti, kad na žinot, negalėjot teisėja nagrinėt bylos ir reikia ją iš naujo nagrinėti ir dar man pagrasinti drausmės bylom. Tai irgi. Tai šitoj vietoj sakau, aš prisipažįstu, kad grynai noriu pasitikrinti, ar primininkas sutinka, vat sakysim įvertina mano tuos nusišalinimo motyvus, ar aš galiu nagrinėti bylą. Mano galva aš galiu, nes aš vieną bylą esu išnagrinėjusi ir išėjusi sprendimo ir toj byloj irgi tą patį padarysiu, grynai tam, kad pasitikrint <...>“.

Taip pat nustatyta, kad, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso (toliau – Baudžiamojo proceso kodeksas) 58 straipsnio 1 dalies 4 punktu, teisėja nusprendė nusišalinti nuo minėtos baudžiamosios bylos nagrinėjimo, priimdama 2019 m. spalio 31 d. nutartį, tačiau teismo pirmininkas nusišalinimo nepatvirtino.

Komisija dėl šių teismo posėdžio metu išsakytų svarstymų iškėlė teisėjai Ingai Štuopienei drausmės bylą teigdama, kad ji nukrypo nuo bylos esmės, dėstydamas argumentus dėl nusišalinimo nebuvo pakankamai profesionali ir dalykiška, vartojo žodžius ar formuluotes, dėl kurių gali kilti tam tikrų interpretacijų, dviprasmybių, todėl jos elgesys yra nesuderinamas su teisėjams keliamais ypač aukštais etikos standartais, yra požymių, jog ji pažeidė Teisėjų etikos kodekse įtvirtintus pavyzdingumo bei pareigingumo principus.

Teisėjų garbės teismas pirmiausia pažymi, kad procesinis nušalinimo (nusišalinimo) institutas – valstybės sukurta teisinė priemonė, skirta užtikrinti asmeniui teisę į nešališką teismą. Teisė į nešališką teismą yra viena žmogaus teisių, ginamų tiek nacionaliniu, tiek tarptautiniu lygmeniu

(Konstitucijos 29 straipsnis, 31 straipsnio 2 dalis, 109 straipsnis, Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 6 straipsnio 1 dalis). Tai reiškia, kad kiekvienos bylos tinkamo išnagrinėjimo sąlyga yra nustatymas aplinkybės, ar byla nagrinėjantis teismas yra pripažįstamas kaip nešališkas ir gali būti tinkamas forumas spręsti bylos klausimus iš esmės. Todėl teisėjas, kuris pradėdamas nagrinėti bylą pirmiausia stengiasi išsiaiškinti, yra ar nėra pagrindų jam nusišalinti ar būti nušalintam, elgiasi tinkamai. Šia prasme teigti, kad teisėja Inga Štuopienė, posėdžio metu svarstydamą nušalinimo klausimus, nukrypo nuo bylos esmės, būtų nepagrįsta.

Visuotinai žinoma, kad Baudžiamojo proceso kodekse teisėjo nušalinimo (nusišalinimo) pagrindai nėra nustatyti baigtiniu sąrašu (Baudžiamojo proceso kodekso 58 straipsnio 1 dalies 4 punktą numato kaip nušalinimo pagrindą ir kitokias aplinkybes), dėl ko ir teismų praktika nušalinimo (nusišalinimo) klausimu nėra vienoda, nusistovėjusi ir nuolat kinta priklausomai nuo faktinių situacijų. Šiame kontekste yra suprantama, kad teisėjui, pradedančiam nagrinėti bylą, gali kilti įvairių abejonių. Teisėjo nušalinimo (nusišalinimo) tvarkos reglamentavimas Lietuvos baudžiamajame procese leidžia teisėjams ir patiems priimti sprendimus dėl nusišalinimo, kuriuos vėliau turi patvirtinti teismo pirmininkas. Pažymėtina, kad konstitucinis teismo (teisėjo) nešališkumo principas įpareigoja teismą *in corpore* ir kiekvieną teisėjų kolegijos narį atskirai būti aktyvius saugant savo nešališkumą ir žmonių pasitikėjimą teismu: patiems iš karto paviešinti pagrindus, dėl kurių teisėjas gali būti laikomas šališkas, ir nusišalinti, o jei nušalinimą pareiškia proceso dalyvis – rūpestingai ištirti ir motyvuotai įvertinti proceso dalyvio išdėstytas abejones teismo nešališkumu. EŽTT yra pažymėjęs, kad teismo pareiga ištirti galimas abejones nešališkumu apima ne tik faktus ar įvykius, vykusius teismo bylos nagrinėjimo metu, bet ir tokius faktus ar įvykius, kurie turi įtakos vertinant teismo nešališkumą, nors ir įvyko „už teismo bylos nagrinėjimo rėmų sienų“. Pavyzdžiui, sprendime byloje *Remli prieš Prancūziją* (EŽTT 1996 balandžio 23 d. sprendimas), vertindamas kaltinamojo advokato kreipimąsi į teismą prašant oficialiai užfiksuoti rasistinę pastabą, kurią dieną prieš prasidedant teismo procesui pasakė vienas iš prisiekusiųjų ir kurią išgirdo su byla nesusijęs asmuo bei šioje faktinėje situacijoje konstatuodamas Konvencijos 6 straipsnio 1 dalyje įtvirtinto teismo nešališkumo reikalavimo pažeidimą, EŽTT pabrėžė, kad „teismas atmetė šį prašymą net nenagrinėjęs jam pateiktų įrodymų vien tik dėl formalios priežasties: teismas negali „ pridėti prie bylos ne teismo salėje vykusius faktus“. Be to, teismas nedavė nurodymo ištirti šį faktą, nors ir turėjo tokią teisę“. (Šaltinis: Remigijus Merkevičius. Teismo nešališkumo principo samprata Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo ir Europos žmogaus teisių teismo jurisprudencijoje. Teisė. 2010. T.76).

Grįžtant prie šios bylos situacijos matyti, kad teisėja Inga Štuopienė posėdžio metu garsiai išdėstė savo mintis, kurios jai kilo sprendžiant nusišalinimo klausimą. Savo surašytoje 2019 m. spalio 31 d. nutartyje nusišalinti nuo baudžiamosios bylos nagrinėjimo teisėja nurodė, kad byloje dalyvaujantis advokatas yra buvęs teisėjas, su juo dirbo viename teisme, taip pat nurodė, kad byloje dalyvaujantis advokatas R. M. atkreipė dėmesį į tai, kad šališkumo klausimas viešojoje erdvėje gali būti interpretuojamas įvairiai. Posėdžio metu teisėja Inga Štuopienė garsiai apsvarstė ir aplinkybes, kad „už bylos ribų“ gali būti paduotas skundas dėl jos veiksmų, gali būti prašoma iškelti jai drausmės bylą, o tai sutrikdytų normalų procesą baudžiamajame byloje, sąlygotų prielaidas jai nusišalinti ar būti nušalintai nuo bylos. Svarstymas aplinkybių, kurios nėra susijusios su nagrinėjama byla tiesiogiai, bet gali sukelti abejonių teismo nešališkumu, nelaikytinas nukrypimu nuo bylos esmės. Žodinėje išraiškoje pavartoti žodžiai „apsidraudėliškumas“, „žmogus viską skundė“, „man iškėlė drausmės bylą“ nelaikytini dviprasmiškais, sukeliančiais interpretacijas ir pažeidžiančiais teisėjui keliamus etikos standartus. Teisėjų garbės teismo nuomone, teisėja Inga Štuopienė, pasisakydama proceso metu dėl nusišalinimo pagrindų, nepažeidė Teisėjų etikos kodekso principų, nesukėlė abejonių teismo nešališkumu, todėl nėra pagrindo jai skirti drausminio poveikio priemonę, šioje dalyje drausmės byla nutraukta (Teismų įstatymo 86 straipsnio 1 dalies 1 punktą, Teisėjų garbės teismo nuostatų 40.1 papunktis).

Dėl nepranešimo teismo pirmininkui apie teismo procesą

Priimdama sprendimą, Komisija taip pat konstatavo, kad teisėja Inga Štuopienė nevykdė

savo, kaip teisėjos, pareigos, įtvirtintos Teismų įstatymo 43 straipsnio 3 dalyje, įpareigojančios teisėją raštu pranešti teismo pirmininkui apie teismo procesą, kuriame tas teisėjas yra proceso šalis.

Drausmės byloje surinkti duomenys patvirtina, kad teisėja Inga Štuopienė 2019 m. rugsėjo 16 d. kreipėsi į Vilniaus apygardos administracinį teismą su skundu dėl sprendimų panaikinimo ir įpareigojimo atlikti veiksmus atsakovėms Pretendentų į teisėjus atrankos komisijai ir Nacionalinei teismų administracijai. Skundo pagrindu buvo užvesta ir nagrinėjama administracinė byla Nr. I2-1017-484/2020. Procesas byloje tęsėsi iki 2021 m. liepos 21 d., kai Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas išnagrinėjo apeliacinį skundą. (Vilniaus apygardos administracinis teismas 2020 m. balandžio 22 d. sprendimu pareiškėjos skundą ir patikslintą skundą atmetė. Teisėja Inga Štuopienė apeliaciniu skundu kreipėsi į Lietuvos vyriausiąjį administracinį teismą, prašydama panaikinti Vilniaus apygardos administracinio teismo 2020 m. balandžio 22 d. priimtą sprendimą). Tačiau viso proceso metu teisėja Inga Štuopienė jokia forma (nei raštu, nei žodžiu) neinformavo teismo pirmininko apie su ja susijusį teisminį procesą.

Teisėja Inga Štuopienė tiek Komisijai teiktuose rašytiniuose paaiškinimuose, tiek Teisėjų garbės teismo posėdyje nurodė mananti, kad neturėjo tokios pareigos informuoti teismo pirmininko apie Vilniaus apygardos administraciniame teisme pradėtą procesą, kadangi šis procesas, jos manymu, niekaip negalėjo sukelti viešųjų ir privačių interesų konflikto – byla nagrinėjama net ne bendrosios kompetencijos, o administraciniame teisme, tos bylos proceso šalys yra Pretendentų į teisėjus atrankos komisija ir Nacionalinė teismų administracija. Maža to, teisėjos teigimu, Teismų įstatymo 43 straipsnio 3 dalyje įtvirtintas reikalavimas raštu informuoti teismo pirmininką apie kiekvieną bylą, kurioje teisėjas yra šalis kaip privatus asmuo, yra neproporcingas, pažeidžiantis teisėjo teisę į privatų gyvenimą. Taip pat teisėja nurodė, kad iš viso ji turėjusi tris teisminius procesus administraciniuose teismuose, kuriuose buvo pareiškėja, ir nė vienu atveju ji nebuvo informavusi apie tai teismo pirmininko, nes žinodama, kad bylinėjimasis vyksta sistemos viduje, mano, kad teismo pirmininkas ir taip žinojo apie šiuos procesus. Iš esmės tuos pačius argumentus dėl Teismų įstatymo 43 straipsnio 3 dalyje įtvirtinto reikalavimo nevykdymo Teisėjų garbės teismo posėdyje pakartojo ir teisėjos Ingos Štuopienės atstovė teisėja Sigita Meškauskienė.

Teisėjų garbės teismo nuomone, nurodyti teisėjos Ingos Štuopienės, jos atstovės teiginiai dėl to, kad byla buvo nagrinėjama ne bendrosios kompetencijos, o administraciniame teisme, taip pat dėl to, kad teismo pirmininkui turėjo būti žinoma apie minėtą teismo procesą, vertintini kritiškai, laikytini subjektyviu situacijos vertinimu bei nepaneigia fakto, kad teisėja nevykdė imperatyvios pareigos raštu pranešti apie teismo procesą.

Teismų įstatymo 43 straipsnyje, apibrėžiančiame teisėjo pareigas, be kitų pareigų, imperatyviai nustatyta, kad teisėjas privalo raštu pranešti teismo pirmininkui apie teismo procesą, kuriame tas teisėjas yra proceso šalis. Teisėjas taip pat privalo raštu pranešti teismo pirmininkui apie teismo procesą, kuriame to teisėjo sutuoktinis, vaikai (įvaikiai), tėvai (įtėviai), broliai, seserys (įbroliai, įseserės), taip pat jo sutuoktinio vaikai (įvaikiai), tėvai (įtėviai), broliai, seserys (įbroliai, įseserės) yra proceso šalis, jei byla teisinga teismui, kuriame jis dirba teisėju. To paties straipsnio 6 dalyje įtvirtinta, kad už teisėjo pareigų nevykdymą teisėjas atsako Teismų įstatyme nustatyta tvarka.

Teisėjų garbės teismo vertinimu, nustačius aplinkybes, jog teisėja Inga Štuopienė, turėdama Teismų įstatymo 43 straipsnio 3 dalyje nustatytą imperatyvią pareigą, šios pareigos nevykdė – teismo pirmininko raštu neinformavo apie su ja susijusius teisminius procesus, darytina išvada, kad teisėja Inga Štuopienė pažeidė Teismų įstatymo 43 straipsnio 3 dalį, tokiu būdu aiškiai aplaidžiai atliko savo, kaip teisėjos, pareigas. Atsižvelgiant į tai, konstatuotina, kad Komisija pagrįstai nustatė, jog teisėja Inga Štuopienė padarė Teisėjų etikos kodekso 15 straipsnio 1 ir 3 punktuose įtvirtinto pareigingumo principo, įpareigojančio teisėją nepažeisti Lietuvos Respublikos Konstitucijos, tarptautinių sutarčių, įstatymų ir kitų teisės aktų, savo pareigas atlikti nepriekaištingai, laiku, profesionaliai ir dalykiškai, pažeidimą. Teisėjų garbės teismo nuomone, toks teisėjos Ingos Štuopienės elgesys nesuderinamas su geru teisėjo vardu ir kenkia teismo autoritetui.

Teisėjų garbės teismas, svarstydamas klausimą dėl drausminės atsakomybės poveikio priemonių parinkimo, atsižvelgia į padaryto pažeidimo sunkumą ir jo padarymo aplinkybes, į tai, kad anksčiau teisėja Inga Štuopienė drausmine tvarka nebuvo bausta, taip pat įvertina visas aplinkybes, reikšmingas teisėjų drausminės atsakomybės poveikio priemonėms parinkti, ir nusprendžia, kad

teisėjai Ingai Štuopienei skirtina Teismų įstatymo 87 straipsnio 1 dalies 1 punkte nustatyta drausminė nuobauda – pastaba.

Teisėjų garbės teismas, vadovaudamasis Teismų įstatymo 86 straipsnio 1 dalies 1 punktu, 4 punktu, 87 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Teisėjų garbės teismo nuostatų 40.1 papunkčiu, 40.4.1 papunkčiu,

n u s p r e n d ž i a:

Vilniaus miesto apylinkės teismo teisėjai Ingai Štuopienei iškeltos drausmės bylos dalis: dėl Teisėjų etikos kodekso padorumo, pavyzdingumo, solidarumo, pagarbos žmogui principų reikalavimų pažeidimo pasisakant visuomenės informavimo priemonėse; 2020 m. gegužės 25 d., 2020 m. liepos 17 d. pasisakant ir komentuojant socialiniame tinkle „Facebook“; pasisakant teismo posėdžio, vykusio 2019 m. spalio 31 d. 9 val., baudžiamojoje byloje Nr. 1-129-827/2020 metu, nutraukti.

Kitoje drausmės bylos dalyje: dėl Teisėjų etikos kodekso pagarbos žmogui, padorumo, pavyzdingumo, pareigingumo principų reikalavimų pažeidimo – pasisakant po savo socialinio tinko „Facebook“ paskyroje pasidalintu 2020 m. liepos 18 d. internetinio portalo „lrytas.lt“ straipsniu; reaguojant į kito vartotojo įkeltą turinį socialiniame tinkle „Facebook“; nepranešant teismo pirmininkui apie 2019 m. rugsėjo 16 d. jos inicijuotą teismo procesą Vilniaus apygardos administraciniame teisme, Vilniaus miesto apylinkės teismo teisėjai Ingai Štuopienei pareikšti pastabą.

Šis Teisėjų garbės teismo sprendimas per dešimt dienų nuo jo priėmimo gali būti skundžiamas Lietuvos Aukščiausiajam Teismui.

Teisėjų garbės teismo nariai:

Aleksandras Dobryninas

Virgilijus Grabinskas

Diana Labokaitė

Rasa Lapėnienė

Jolanta Sondaitė

Vita Valeckaitė